

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM ASPEKTIMA ZA PROJEKAT REHABILITACIJE MOSTA PREKO RIJEKE VRBAS

Septembar, 2017

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	5
1. UVOD	9
2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a	10
3. OPIS LOKACIJE.....	11
3.1. Podaci o prometu.....	12
4. OPIS PROJEKTA	14
4.1 Karakteristike postojećeg mosta.....	14
4.2 Projekat rekonstrukcije	14
5. USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA	16
5.1 GEOGRAFSKI USLOVI.....	16
5.2 KLIMATSKI USLOVI	17
5.3 VODE I KVALITET VODA.....	18
5.4 KVALITET ZRAKA.....	20
5.5 NIVOI BUKE.....	20
5.6 TLO I NAMJENA POVRŠINA	21
5.7 FLORA I FAUNA.....	22
5.8 ZAŠTIĆENA PODRUČJA	22
5.9 STANOVNIŠTVO	23
6. OPIS MOGUĆIH UTICAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	24
6.1 UTICAJ ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA.....	24
6.2 UTICAJ ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA	24
6.3 UTICAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	30
6.4 POZITIVNI UTICAJI	30
6.5 MJERE POBOLJŠANJA	32
7. MJERE UBLAŽAVANJA.....	33
7.1 MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA GRAĐEVINSKIH RADOVA	34
7.1.1 Upravitelj Izvođača.....	34
7.2 MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI IZGRADNJE	35
7.2.1 Upravljanje okolišem.....	35
7.2.2 Zdravlje i sigurnost	36

7.2.3	Promet i sigurnost prometa na cestama.....	38
7.2.4	Sigurnost gradilišta.....	39
7.2.5	Otkup zemljišta, nedobrovoljnog preseljenja i ekonomskog premještanja.....	39
7.3	MJERE UBLAŽAVANJA U OPERATIVNOJ FAZI	40
7.4	SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTICAJA	41
8.	PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA	52
9.	IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE.....	59
9.1	IMPLEMENTACIJA PROJEKTA	59
9.2	PROCES IZVJEŠTAVANJA.....	59
9.2.1	Izvođač radova - JP Ceste FBiH.....	59
9.2.2	Nadzorni inženjer – JP Ceste FBiH	59
9.2.3	JP Ceste FBiH – Svjetska banka	60
10.	JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA.....	60
10.1	JAVNA RASPRAVA.....	60
10.2	OBJAVA INFORMACIJA	60
10.2.1	Mehanizam za pritužbe	61
11.	Zahtjevi za početak radova	62
11.1	Okolišni aspekti	62
11.2	Socijalni aspekti.....	63
PRILOZI		64
PRILOG 1.	FORMULAR ZA PRITUŽBE.....	65
PRILOG 2.	TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI	66
PRILOG 3.	IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE	67

LISTA SLIKA

Slika 1: Geografski položaj projekta.....	11
Slika 2: Pregleda situacija šireg područja sa lokacijom projekta	12
slika 3: Karta intenziteta prometa (PGDS) u 2015	13
Slika 4: Geografska karta šireg područja sa lokacijom projekta.....	16
Slika 5: Geološka karta šireg područja Projekta.....	17
Slika 6: Hidrografska karta šireg područja projekta	19
Slika 7: Upotreba zemljišta u širem području projekta.....	21
Slika 8: Kulturno historijsko naslijeđe u širem području Projekta.....	23
Slika 9: Alternativni pravci za vrijeme izvođenja	26
slika 10 (a-f): fotografije napravljene za vrijeme terenskog obilaska 18.avgusta, 2017.....	27

LISTA TABELA

Tabela 1: Prognoza prometa, dionica obilaznica Bugojno 2 – Nević Polje.....	13
Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje	18
Tabela 3. Kvalitet vode rijeke Vrbas, za period 2005-2007.....	20
Tabele 4: Rezultati pregleda terena	29
Tabela 5.: Mjere poboljšanja	32
Tabela 6.: Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP).....	41
Tabela 7.: Program okolišnog i socijalnog monitoringa.....	53

LISTA SKRAĆENICA

<i>BiH</i>	- Bosna i Hercegovina
<i>CFD</i>	- Centralna komisija za registar pritužbi
<i>CSOP</i>	- Plan organizacije gradilišta
<i>EIB</i>	- Evropska Investicijska Banka
<i>EIA</i>	- Procjena uticaja na okoliš
<i>EMP</i>	- Program upravljanja okolišem
<i>ESMF</i>	- Okvir upravljanja okolinskim i društvenim aspektima
<i>ESMP</i>	- Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima
<i>EP</i>	- Okolišna dozvola
<i>FBH</i>	- Federacija Bosna i Hercegovina
<i>FMoET</i>	- Federalno ministarstvo okoliša i turizma
<i>CBC</i>	- Srednjobosanski kanton
<i>IFI</i>	- Međunarodne finansijske institucije
<i>MP</i>	- Glavni projekat
<i>MPCA</i>	- Plan upravljanja za incidentna dešavanja
<i>OP</i>	- Operativne politike Svetske Banke
<i>PAP</i>	- Osobe pod uticajem projekta
<i>PPE</i>	- Lična zaštitna oprema
<i>PC Roads FBH</i>	- JP Ceste Federacije BiH
<i>RAP</i>	- Akcijski plan preseljenja
<i>RPF</i>	- Okvir politike preseljenja
<i>TD</i>	- Tenderska Dokumentacija
<i>TMP</i>	- Plan upravljanja prometom
<i>WB</i>	- Svjetska banka
<i>WMP</i>	- Plan Upravljanja građevinskim otpadom
<i>AEHS</i>	- Godišnji izvještaj o okolišu, zdravlju i sigurnosti

SAŽETAK

UVOD I CILJEVI ESMP-a

Projekat Rehabilitacija mosta preko rijeke Vrbas (Projekt) za koji je kreiran ovaj ESMP, jedan je od pod-projekata u sklopu Projekta modernizacije cestovnog sektora FBiH koji sufinancira Svjetska banka i EIB. *Rehabilitacija mosta preko rijeke Vrbas , na magistralnoj cesti M-16.4, dionica Bugojno – Nević polje*, je svrstan u projekat B kategorije prema Operativnim politikama 4.01. Procjena uticaja na okoliš Svjetske Banke kao I prema procedurama definisanim u ESMF. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP, a prema važećem lokalnom zakonu, ovaj projekat ne zahtijeva izdavanje vodne dozvole, procjenu uticaja na okoliš I okolišnu dozvolu, od strane federalnog ili kantonalnog nivoa vlasti.¹. JP Ceste FBiH će osigurati sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekt.

OPIS LOKACIJE I PROMET

Most preko rijeke Vrbas se nalazi na glavnom putnom pravcu unutar općine Bugojno, na magistralnoj cesti M-16.4, dionica Bugojno – Nević polje. Najbliži brojač prometa koji je ugrađen na magistralnoj cesti M16.2, pokazuje da je za 2015, broj vozila (PGDS) jednak 2802.

OPIS PROJEKTA

Postojeći Most preko rijeke Vrbas u Bugojnu – M 16.4-1-06 – se nalazi na cestovnom pravcu M 16.4-2, dionica Nević Polje - Bugojno u stacionaži km 35+180. Most nije rekonstruisan i nikakvi radovi osim redovnog održavanja nisu vršeni na njemu od 1998. Širina kolovoza na mostu je samo 5.0 m što je manje od propisane širine kolovoza za mostove na magistralnim cestama. Pješačke staze su širine 0.8 m bez potrebnog zaštitnog pojasa od 0.5 m. Iz tih razloga imamo diskontinuitet motornog saobraćaja na mostu od dvosmjernog na jednosmjerni saobraćaj, kao i ugrožen pješački saobraćaj, koji je preko ovog mosta značajan.

Zbog navedenog, odlučeno je da se postojeći most potpuno sruši i na istoj lokaciji izgradi novi most.

Prije rušenja postojećeg mosta, promet preko mosta će biti preusmjeren na privremeno premoštenje preko rijeke Vrbas. Za proticanje rijeke ugradit će se u nasip deset betonskih cijevi prečnika 150cm. Ukupna širina novog mosta će biti B=9,30m.

¹ U Federaciji BiH, izrada Procjena uticaja na okoliš je definisana u Pravilniku o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okolis i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pusteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu (Sl. novine Federacije BiH br. 19/04). U Srednjobosanskom kantonu, izdavanje Okolišne dozvole je regulisano u Pravilnik o pogonima i postrojenjima koja obavezno moraju imati okolišnu dozvolu (Službene novine SBK br. 5/06).

USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA

Teren na kojem se nalazi projekat je pretežno brdovit, nadmorske visine između 500 i 600m. Podatci Hidrometeorološke stanice u Bugojnu su sljedeći: prosječna višegodišnja temperatura je 8.8 °C, najtopliji mjesec je Juli, sa prosječnom višegodišnjom temperaturom zraka 18.2 °C, najhladniji mjesec je Januar sa prosječnom višegodišnjom temperaturom -1.9 °C. Prosječna godišnja količina padavina prema podacima sa iste meteorološke stanice, za višegodišnji period, je 814 mm. Most, kako je rečeno ranije, premoštava rijeku Vrbas koja je desna pritoka rijeke Save. Prosječni višegodišnji proticaj je 114m³/s, dok je ekološki prihvatljiv proticaj 26.3 m³/s. Ne postoje podatci o kvalitetu zraka za ovaj lokalitet, ali prema geografskom položaju i činjenici da na postoje značajni zagađivači i da je u široj okolini jedini zagađivač cestovni promet, smatra se da je kvalitet zraka dobar. Na lokaciji projekta, dominantno je korištenje zemljišta u komercijalne svrhe i za individualnu stambenu gradnju.

Stanovništvo i naseljenost: Općina Bugojno ima 31.470 stanovnika. Naseljavaju područje od 361 km², a gustoća naseljenosti je 87,17 stanovnika/km². Sastoji se od 78 naselja organizovani u 27 lokalnih zajednica. S obzirom da se most nalazi na istočnom ulazu u grad, most predstavlja važnu vezu sa centrom grada u kojem se pružaju usluge kao što su, zdravstvene, obrazovne, posao.

UTICAJI PRIJE POČETKA RADOVA

Društveno ekonomski uticaji: za ovaj projekat se ne očekuje exproprijacija ili preseljenje.

UTICAJI TOKOM IZVOĐENJA RADOVA

Glavni uticaji povezani s građevinskim radovima su: emisije iz strojeva koji se koriste na gradilištu, prašina uslijed radova, moguće povećanje razine buke i vibracija, uticaj na tlo i podzemne vode u slučaju curenja i izlivanja, te sigurnosni uticaji. Izvođač je obavezan, prema odredbama ovog ESMP-a provesti osnovna istraživanja bioloških i prirodnih resursa specifičnih za lokaciju, te prilagoditi mjere ESMP-a i njihovu provedbu na temelju takvih nalaza.

Uticaj na tok i sigurnost prometa: Prometna gužva i prepreke na mostu - povećano prometno opterećenje, vjerovatno će dovesti do gužvi i zagušenja na magistralnoj cesti (M16.4). Izgradnja privremenog premoštenja preko rijeke Vrbas će smanjiti ove uticaje.

Društveno-ekonomski uticaj: U ovom trenutku se ne očekuje da će biti potrebno privremeno zauzimanje zemljišta u privatnom vlasništvu za smještaj strojeva i odlaganje materijala. Strojevi i materijali bit će raspoređeni na zemljištu u vlasništvu Investitora. Međutim, ako bude potrebno privremeno zauzimanje privatnog zemljišta tokom građevinskih radova, to će biti dogovoreno sa vlasnicima zemljišta, a naknada će se platiti u skladu s odredbama utvrđenim u Okviru politike preseljenja (RPF) prije ulaska u posjed. Za potrebe izgradnje privremenog premoštenja preko rijeke Vrbas, za vrijeme rekonstrukcije mosta, biće neophodno privremeno zauzimanje malog dijela (1%) privatnog zemljišta.

Dijelovi 7 parcela koje su u vlasništvu općine Bugojno, će se koristiti za izgradnju privremenog premoštenja rijeke Vrbas.

Očekuje se stvaranje novih poslovnih mogućnosti za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i drugi pružitelji usluga. Ovaj se uticaj smatra kratkoročnim i malim. Lokalno stanovništvo bi moglo biti ugroženo sa stanovišta sigurnosti u slučaju neadekvatnog osiguranja gradilišta.

Pregled terena: Dana 18. avgusta 2017. godine, izvršen je pregled terena. Utvrđeno je da se javne površine u vlasništvu Investitora koje su potrebne za formiranje gradilišta ne koriste ni na koji način, formalni ili neformalni i za njih nisu potrebna odobrenja.

POZITIVNI UTICAJI

Provedbom projekta će se poboljšati uslovi (definisani u odjeljku 6.4) I transportne usluge na magistralnoj cesti M16.4.

MJERE ZA UBLAŽAVANJE NEGATIVNIH UTICAJA

Mjere ublažavanja negativnih uticaja su usmjerene na glavne identifikovane uticaje tokom radova, kao što su emisija iz strojeva koji se koriste na gradilištu, stvaranje prašine uslijed radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, uticaj na tlo uslijed incidentnog curenja i izlivanja i uticaj na sigurnost, upravljanje otpadom, uticaja na životne uslove, privremeno zauzimanje zemljišta i ograničen pristup parcelama, uticaji na lokalni promet.

PROGRAM PRAĆENJA ZAŠTITE OKOLIŠA

Mjere praćenja su usmjerene na glavne identifikovane uticaje tokom radova, kao što su emisije iz strojeva koji se koriste na gradilištu, stvaranje prašine uslijed radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, uticaj na tlo i podzemne vode uslijed incidentnog curenja i izlivanja i uticaja na sigurnost, upravljanje otpadom, uticaji na životne uslove, privremeno zauzimanje i ograničen pristup parcelama, uticaji na lokalni promet.

PROVEDBA I IZVJEŠTAVANJE

JP Ceste FBH je implementator Projekta i bit će odgovoran za provedbu i usklađenost Projekta u skladu s ESMP-om. Izvođač će biti odgovoran za provedbu mjera zaštite okoliša za vrijeme izvođenja radova.

JAVNA RASPRAVA I OBJAVLJIVANJE PODATAKA

Javna rasprava o ESMPu organizovana je u Bugojnu nakon što su Svjetska Banka I JP Ceste FBiH odobre nacrt ESMP-a.

Izvještaj o obavljenoj Javnoj raspravi, tj. pritužbe iznesene na javnoj raspravi biće evidentirane u Registru Pritužbi, mišljenja I prijedlozi javnosti će biti uključeni u konačnu verziju ESMP.

ESMP je objavljen na web stranici JP Ceste FBiH dana 07.02.2018., a javna rasprava održana je dana 26.02.2018. godine u Bugojnu.

Mehanizam za pritužbe

Pored institucionalno dostupnih redovnih i vanrednih pravnih okvira i postojećih institucionalnih kanala, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sa direktnom uključenosti općina pod čijom administrativnom ovlasti se provodi Projekt, u ovom slučaju je to Općina Bugojno.

Uvjeti za početak radova

Izvođač će uspostaviti bazu osnovnih podataka prije početka radova. Baza osnovnih podataka će uključiti podatke o kvaliteti zraka, podatke o kvalitetu površinskih voda, podatke o kvalitetu tla, te podatke istraživanja svih ugroženih i endemskih vrsta područja i sva pitanja sa aspekta zaštite okoliša u zoni direktnih i indirektnih uticaja.

Izvođač radova će izraditi:

1.) Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji se sastoji od:

- Plan provedbe ovog ESMP-a,
- Detaljan Plan upravljanja građevinskim otpadom (WMP),
- Studija sigurnosti (uključujući Elaborat zaštite na radu I Elaborat Zaštite od požara I eksplozija),
- Plan upravljanja prometom (TMP) mora biti pripremljen od strane Izvođača radova prije početka izvođenja radova.

Društveni aspekti:

- Sporazum o privremenom korištenju zemljišta sa vlasnicima (za privatne i javne parcele)
- Naknade za plaćanje u skladu sa odredbama iz RPF-a (Okvir za politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

1. UVOD

Prema smjernicama i zahtjevima iz Okvir upravljanja okolinskim i društvenim aspektima (ESMF je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na web stranici JP Ceste FBH u martu 2016.godine http://www.jpcfbih.ba/ba/aktivnosti/program_modernizacije.shtml), pripremljen je ovaj Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP).

Javno poduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu JP Ceste FBH) pokrenulo je sveobuhvatni Program "Modernizacija magistralnih cesta u Federaciji Bosne i Hercegovine" (Program) kako bi se do 2020.g. osigurala odgovarajuća cestovna infrastruktura. U tu je svrhu zatraženo od Vlade FBiH osiguranje kreditnih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija (IFI).

U okviru gore spomenutog sveobuhvatnog Programa, Javno Preduzeće Ceste FBiH (JP Ceste FBH), društvo s ograničenom odgovornošću u punom vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je inicijativu za Projekt modernizacije cestovnog sektora FBiH. FBiH je podnijela zahtjev za kredit / zajam od Evropske investicijske banke (EIB) i Svjetske banke (WB) u ukupnom iznosu od 103,38 milijuna EURA za financiranje navedenog Projekta.

Projekt modernizacije cestovnog sektora FBiH se sastoji od nekoliko malih i srednje velikih investicija uključujući:

1. Rekonstrukciju ceste uključuje:

- radove na završetku izgradnje magistralne ceste M17.3 Neum-Stolac (ukupne dužine 32,9 km);
- izgradnju trećih traka za spora vozila (ukupne dužine 40 km na osam (8) dionica magistralnih cesta);
- rekonstrukciju kolovozne konstrukcije, korekciju osovine (ukupno 18 km na pet (5) dionica magistralnih cesta, gdje se korekcija osovine obavlja na samo jednoj dionici u ukupnoj dužini od 1 km),
- rekonstrukciju tri (3) tunela (ukupne dužine 1,86 km);
- rekonstrukciju sedam (7) mostova (ukupne dužine 0,55 km).

2. Intervencije na poboljšanju cestovne sigurnosti: Rekonstrukcija raskrsnica koje su klasificirane kao „crne tačke“ na magistralnim cestama, sveukupno njih devet (9)

3. Institucionalne reforme: Upravljanje cestom u FBiH s posebnim naglaskom na održivost investicija i sigurnost na cestama;

4. Podrška implementaciji projekta: nadzor nad izgradnjom i izgradnja kapaciteta JP Ceste FBiH.

Projekat *Rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas (Projekt)* za koji je pripremljen ovaj ESMP, je pod-projekat uključen u grupu pod-projekata sufinansiranih od Svjetske banke i EIB-a.

2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a

Rekonstrukcija mosta preko rijeke Vrbas, na cesti M-16.4, dionica Bugojno – Nević polje, je svrstan u projekat B kategorije prema Operativnim politikama 4.01. Procjene uticaja na okoliš Svjetske Banke kao i prema procedurama definisanim u ESMF-u. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP-a, a prema važećem lokalnom zakonu, ovaj projekat ne zahtijeva izdavanje vodne dozvole, procjenu uticaja na okoliš i okolišnu dozvolu od strane federalnog ili kantonalnog nivoa vlasti.² JP Ceste FBiH će osigurati sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekt.

Ovaj ESMP ima za cilj identifikovati sve potencijalne okolišne i društvene uticaje povezane s aktivnostima na ovom projektu. Kao takav, ESMP uključuje mjere ublažavanja svih identifikovanih potencijalnih uticaja koji se poduzimaju kroz različite faze projekta uključujući pripremu, izvođenje radova i puštanje u upotrebu objekta. Mjere definisane u ovom ESMP-u trebale bi izbjeći, neutralizirati ili umanjiti štetne uticaje na okoliš i društveni aspekt, ako ne u potpunosti, barem na prihvatljivom nivou.

ESMP identifikuje izvodivo moguće i ekonomične mjere koje mogu smanjiti potencijalno negativne uticaje na okoliš i društveni aspekt na prihvatljiv nivo. Ako mjere ublažavanja nisu moguće, isplative ili dovoljne, kao zadnju mjeru treba uključiti naknadu.

Kako bi se osiguralo provođenje mjera ublažavanja, u potpunosti ili djelomično, ESMP definiše plan praćenja koji će se provoditi tokom određenih faza provedbe projekta. Praćenje tokom provedbe projekta pruža informacije o ključnim okolišnim i društvenim aspektima projekta, posebno o okolišnim i društvenim aspektima projekta, te o efikasnosti mjera ublažavanja. Prije početka izvođenja radova, u skladu sa zahtjevima iz ESMP-a i minimalnim zahtjevima za praćenje, koji su opisani u dokumentu, bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač mora pripremiti detaljni popis mjera ublažavanja i parametara koji se prate.

² U Federaciji BiH, izrada Procjena uticaja na okoliš je definisana u Pravilniku o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okolis i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pusteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu (Sl.novine Federacije BiH br.19/04). U Srednjobosanskom kantonu, izdavanje Okolišne dozvole je regulisano u Pravilnik o pogonima i po trojenjima koja obavezno moraju imati okolišnu dozvolu (Službene novine SBK br. 5/06).

3. OPIS LOKACIJE

Most preko rijeke Vrbas se nalazi na glavnom putnom pravcu unutar općine Bugojno, na magistralnoj cesti M-16.4, dionica Bugojno – Nević polje. Magistralna cesta povezuje gradove Bugojno i Travnik, preko Novog Travnika. Ova dionica povezuje dva važna grada u Srednjobosanskom kantonu, Bugojno sa kantonalnim administrativnim centrom Travnik. Most se nalazi na početnoj stacionaži na km 2+202 i krajnoj stacionaži na 2+268 gore navedene magistralne ceste M-16.4.

Slika 1: Geografski položaj projekta

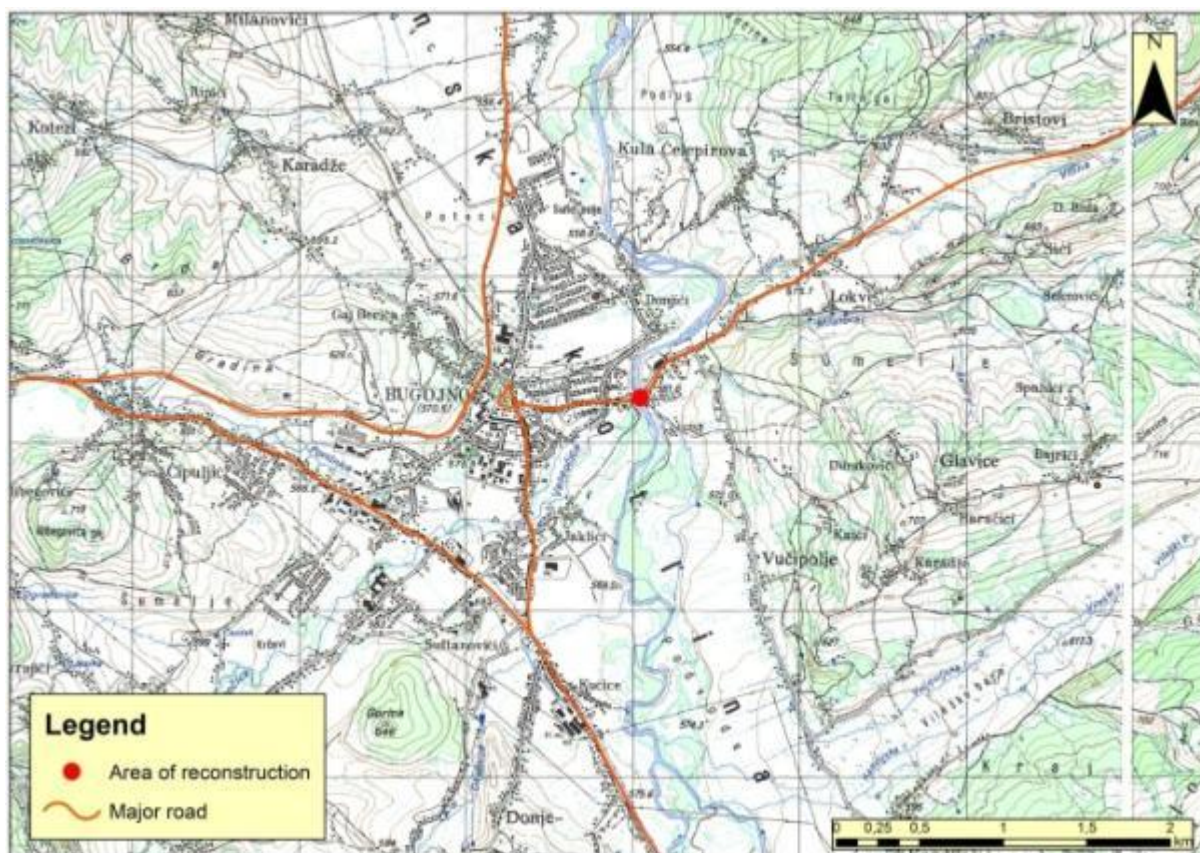
Izvor: JP Ceste F BiH

Most je glavna pristupna veza grada Bugojno iz pravca Sarajeva, Zenice i Travnika, i veoma je važan za lokalno stanovništvo jer predstavlja najpogodniji pristup centru grada Bugojno. Pored toga, most je važan i za tranzitni promet.

Područje na kojem će se izvoditi radovi je smješteno u naseljeni dio Bugojna i objekti koji se nalaze u neposrednoj okolini gradilišta su u najvećoj mjeri stambenog i poslovnog karaktera (prodaja stočne hrane). U neposrednoj okolini nalaze se privatni stambeni objekti prizemni, jednospratni i dvospratni. Većina stambenih i poslovnih objekata je smještena uzduž

magistralne ceste M-16.4. S obzirom da je lokacija mosta u blizini centra grada, može se reći da su mnoge važne javne zgrade smještene u blizini lokacije projekta.

Slika 2: Pregleda situacija šireg područja sa lokacijom projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

3.1. Podaci o prometu

JP Ceste FBH je ugradilo automatske uređaje za brojanje prometa duž magistralne prometne mreže u cijeloj FBiH. Brojanje se vrši od 2005. godine, a posljednji izvještaj³ je objavljen 2016. godine s podacima za prethodnu godinu. S obzirom da se najbliži uređaj za brojanje prometa na magistralnoj cesti M16.4 nalazi u Nević polju koji je udaljen više od 20 kilometara istočno od predmetnog mosta, smatra se da je najbliži relevantni brojač prometa u Bugojnu na magistralnoj cesti M16.2. Podatci sa brojača pokazuje da je PGDS 3802 vozila (prosječni godišnji dnevni promet-PGDS) (slika 3).

³ "Brojanje prometa na magistralnim cestama u Federaciji BiH u 2015", JP Ceste FBiH, Sarajevo 2016

slika 3: Karta intenziteta prometa (PGDS) u 2015

Izvor: JP Ceste FBiH, 2016

Na zahtjev JP Cesta FBiH, IPSA Institut Sarajevo je u 2014⁴.godini izradila prognozu prometa za prometnu mrežu za razdoblje od 2013. do 2040. godine. Analiza prometnih protoka je napravljena za svaku godinu primjenom "equilibrium" metode. Za ovu dionicu, iznos prognoznog prosječnog godišnjeg dnevnog broja vozila prikazan je u donjoj tabeli 1.

Tabela 1: Prognoza prometa, dionica obilaznica Bugojno 2 – Nević Polje

Magistralna cesta	Dionica	PGDS									
		2016	2018	2020	2022	2023	2025	2030	2035	2037	2040
M 16.4	Bugojno 2 – Nević Polje	3231	3261	2879	3661	3774	1019	1169	1318	1376	1456

Izvor: JP Ceste FBiH, 2014

Primjetno je smanjenje broja vozila u 2025. godini više od 50% u odnosu na prognozu za 2023.godinu. Razlozi za to su planirana izgradnja koridora Vc⁵ i drugih alternativnih pravaca koji će dovesti do smanjenja vozila na dionici projekta. Smanjeni broj vozila može se pripisati i planiranoj izgradnji obilaznice Bugojno tokom 2018.godine.

⁴ "Obrazloženje Studija opravdanosti za program modernizacije magistralnih cesta u FBiH", IPSA Institut Sarajevo, 2014

⁵ Koridor Vc povezuje Kijev (Ukrajina) s Jadranskim morem preko Lvova i Budimpešte (Mađarska). Sastoji se od tri dijela, a Vc je dio koji prati evropsku rutu iz Budimpešte (Mađarska) do Ploča (Hrvatska), preko Osijeka (Hrvatska) i Sarajeva (BH). Najduži dio koridora Vc - 335 km prolazi kroz područje BiH i položen je na najnaseljenije i najrazvijenije područje (više od 50% stanovništva BiH živi u rasponu od 40 km koridora Vc i zarađuje više od 60% BDP BiH).

4. OPIS PROJEKTA

4.1 Karakteristike postojećeg mosta

Postojeći most preko rijeke Vrbas u Bugojnu – M 16.4-1-06 – se nalazi na cestovnom pravcu M16.4-2, dionica Nević Polje - Bugojno u stacionaži km 35+180.

U sklopu Banke podataka za mostove koja je urađena 1998. godine, most je svrstan u kategoriju znatnije oštećenih objekata sa stepenom hitnosti za intervenciju «u roku 2 godine». Nosivost mosta u odnosu na normirano opterećenje PTP broj 5 je iznosila $K=0.98<1.0$.

U sklopu Banke podataka za mostove koja je urađena 2007. godine, most je svrstan u kategoriju znatnije oštećenih objekata. Rasponska konstrukcija je u vrlo lošem stanju, sa značajnim prodorima vode i korozijom armature i betona. Oprema mosta je znatno oštećena.

Most nije rekonstruisan i nikakvi radovi osim redovnog održavanja nisu vršeni na njemu od 1998. godine.

Pored toga, širina kolovoza na mostu je samo 5.0 m što je manje od propisane širine kolovoza za mostove na magistralnim cestama. Pješačke staze su širine 0.8 m bez potrebnog zaštitnog pojasa od 0.5 m. Iz tih razloga imamo diskontinuitet motornog saobraćaja na mostu od dvosmjernog na jednosmjerni saobraćaj. Pješački saobraćaj, koji je preko ovog mosta značajan je takođe ugrožen.

S obzirom na dotrajalost mosta, stepen oštećenja konstrukcije, smanjenu nosivost i diskontinuitet u saobraćaju, odlučeno je da se postojeći most potpuno sruši i na istoj lokaciji izvede novi AB most u skladu sa važećim normama i standardima, te prema Smjernicama za projektovanje, građenje, održavanje i nadzor na putevima

4.2 Projekat rekonstrukcije

Dispozicioni elementi mosta

- Osovina konstrukcije i osovina nivelete u osnovi je u pravcu.
- Ukupna dužina mosta $L=66.44$ m,
- Ukupna širina objekta $B=9,30$ m,
- Ukupna površina objekta: $A_{obj}=617,90$ m²
- Niveleta mosta je u vertikalnoj krivini radijusa $R=10000$ m i nagiba tangenti $i=0,27\%$ i $3,15\%$.
- Poprečni nagib kolovoza je dvostran $2*2,5\%$.

Karakteristični poprečni profil objekta:

- vanjski AB vijenac 0.20 m
- pješačka staza 0.80 m

- zaštitna traka pješačke .staze 0.50 m
- vozna traka 2.75 m
- ivična traka 0.20 m
- traka uz ivičnjak 0.20 m
- Ukupna korisna širina mosta: $130 + 2 \cdot 315 + 130 \text{ cm} = 890 \text{ cm}$
- Visina ivičnjaka 18 cm.

Tehnologija izvođenja

Prije rušenje mosta saobraćaj preko mosta će se usmjeriti na provizorij preko rijeke Vrbas. Za proticanje rijeke ugradit će se u nasip deset betonskih cijevi prečnika 150cm.

Tehnologiju izvođenja pojedinih pozicija rada odabrani Izvođač radova će prilagoditi svojim mogućnostima i raspoloživoj mehanizaciji, a vodeći računa o projektnim rješenjima i zadovoljavanju uslova kvaliteta i sigurnosti radnika.

Potporni zidovi prilaznih saobraćajnica

Na obalnom stubu br. 1 (desna obala rijeke Vrbas) uz viseća krila se dograđuju potporni zidovi, kako bi se prihvatilo proširenje ceste na dijelu na kojem se uklapa postojeća cesta u novi most.

Na desnoj strani ceste (nizvodna strana mosta) dužina potpornog zida je 12.02 m. Visina ovog zida varira po kampadama i iznosi 200 cm, 250 cm, 355 cm.

Na lijevoj strani ceste (uzvodna strana mosta), dužina potpornog zida je 802 cm. Ovaj zid je pod uglom od 27.4° u odnosu na osovinu mosta. Zid se izvodi u dvije kampade po 400 cm, sa dilatacijom 2 cm između kampada. Visina kampada je 300 cm i 350 cm.

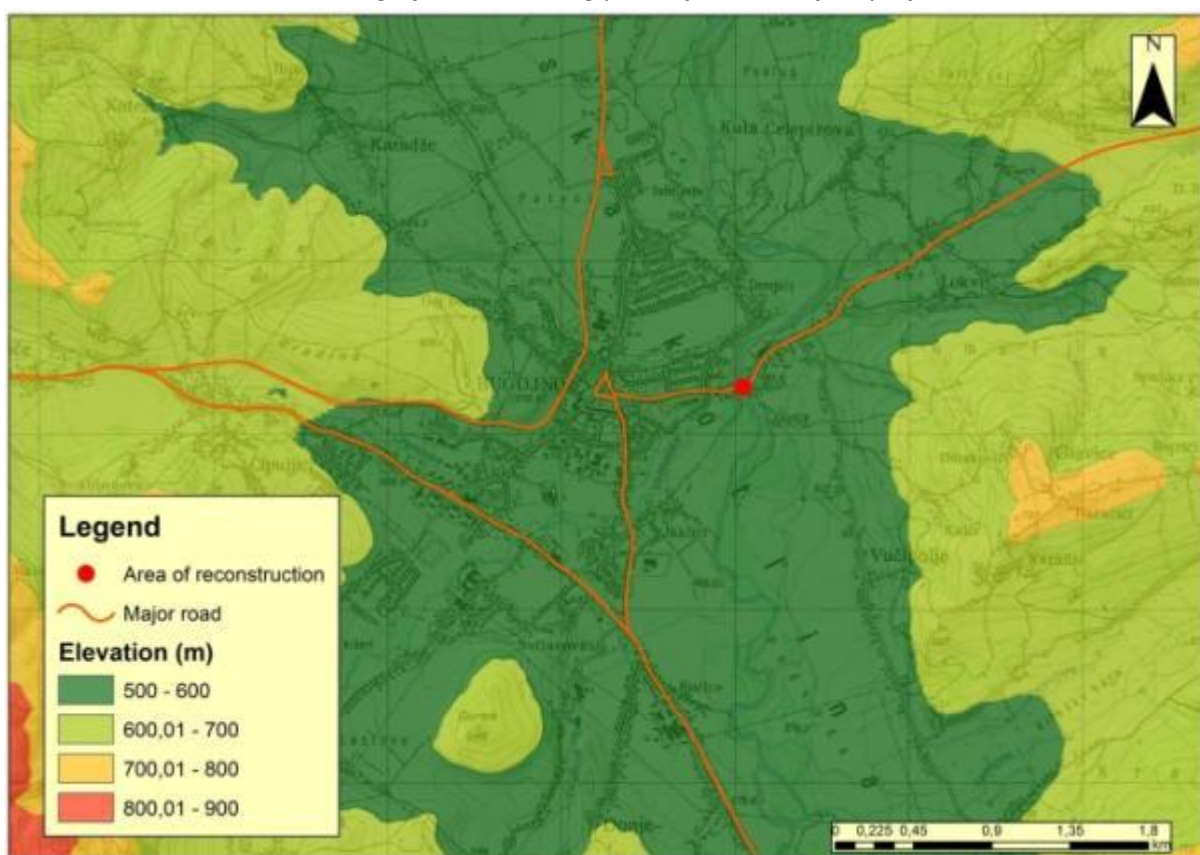
Na viseća krila obalnog stuba br. 4 se nastavljaju novi potporni zidovi. Na desnoj strani obalnog stuba br. 4 se izvode dva tipa zida. Prvi tip je kosi zid prosječne visine 409 cm kroz koji su provedena dva prodora: prvi je za odvodnju vode sa kolovoza, a drugi za drenažni sistem postojećih potpornih zidova koji su izvedeni paralelno sa osovnom ceste iza mosta. Na ovaj zid koji je lociran uz desno stojeće krilo se nastavlja zid dužine 11.14 m visine 350 cm koji niveletski prati cestu. Navodno ovi postojeći zidovi imaju svoj drenažni sistem koji je začepljen, a vjerovatno je da su na ovaj drenažni sistem priključeni odvodi otpadnih voda obližnjih stambenih objekata. Projekat rekonstrukcije mosta uključuje izradu zatvorenog sistema odvodnje otpadnih voda. U slučaju da se fekalne otpadne vode priključe na ovaj sistem, biće obaviješten nadležni nivo vlasti, s obzirom da je prikupljanje i tretman otpadnih voda u nadležnosti Općina.

5. USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA

5.1 GEOGRAFSKI USLOVI

Teren na području projekta je brežuljkast, nadmorske visine između 500 i 600 metara. U širem području nadmorske visine se povećava do 900 metara, kako je prikazano na Slici 4. Stratigrafsko – petrografska građu terena čine čvrste i vodonepropusne stijene, a strukturno geomorfološki, ovaj tip reljefa pripada fluvio - akumulativnom tipu.

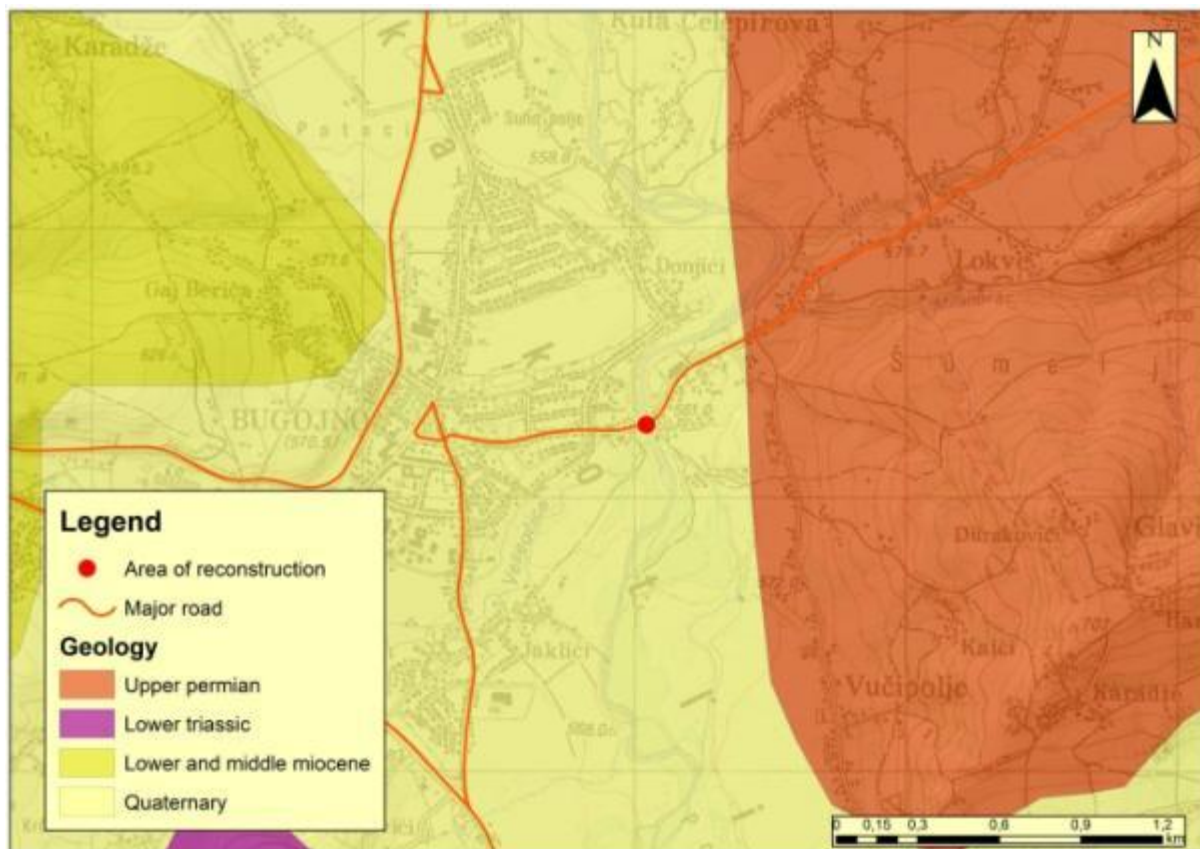
Slika 4: Geografska karta šireg područja sa lokacijom projekta

Izvor: Nacrt prostornog plana FBiH 2008.-2028.

Geološku građu okolnog terena karakteriziraju geološke formacije kvartarne starosti koje su uglavnom građene od ulomaka heterogenog sastava. Oni su uglavnom zastupljeni u šljunkovito terasastim sedimentima. Osim toga, na širem području prisutni su miocenski i sedimenti permijskog perioda.

Slika 5: Geološka karta šireg područja Projekta

Izvor: Nacrt prostornog plana FBiH 2008.-2028.

5.2 KLIMATSKI USLOVI

Klimatske karakteristike predmetnog područja određene su temperaturnim i pluviometrijskim režimom, te su definirani osnovni parametri, koristeći klimatološko praćenje i detaljnom analizom istih. Može se reći da je ovo područje pod utjecajem umjereno kontinentalne klime, umjereno topla i vlažna klima (Cfb klima prema Köppenovoj klimatskoj klasifikaciji) što se može zaključiti iz analize toplinskog i pluviometrijskog režima.

Prema podacima sa meteorološke stanice u Bugojnu, najbliža lokaciji gradilišta, prosječna višegodišnja temperatura je 8.8° C, najtopliji mjesec je juli, s prosječnom višegodišnjom temperaturom zraka od 18,2 ° C, a najhladniji mjesec je januar kada je prosječna višegodišnja temperatura -1.9 °C.

Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosječna vrijednost
Temperatura (°C)	-1,9	-0,1	3,8	9,2	13,1	16,3	18,2	18	14,3	9,4	5,4	0,5	8,8
Količina padavina (mm)	54	59	57	60	71	78	53	54	57	66	109	96	814

Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod, Sarajevo

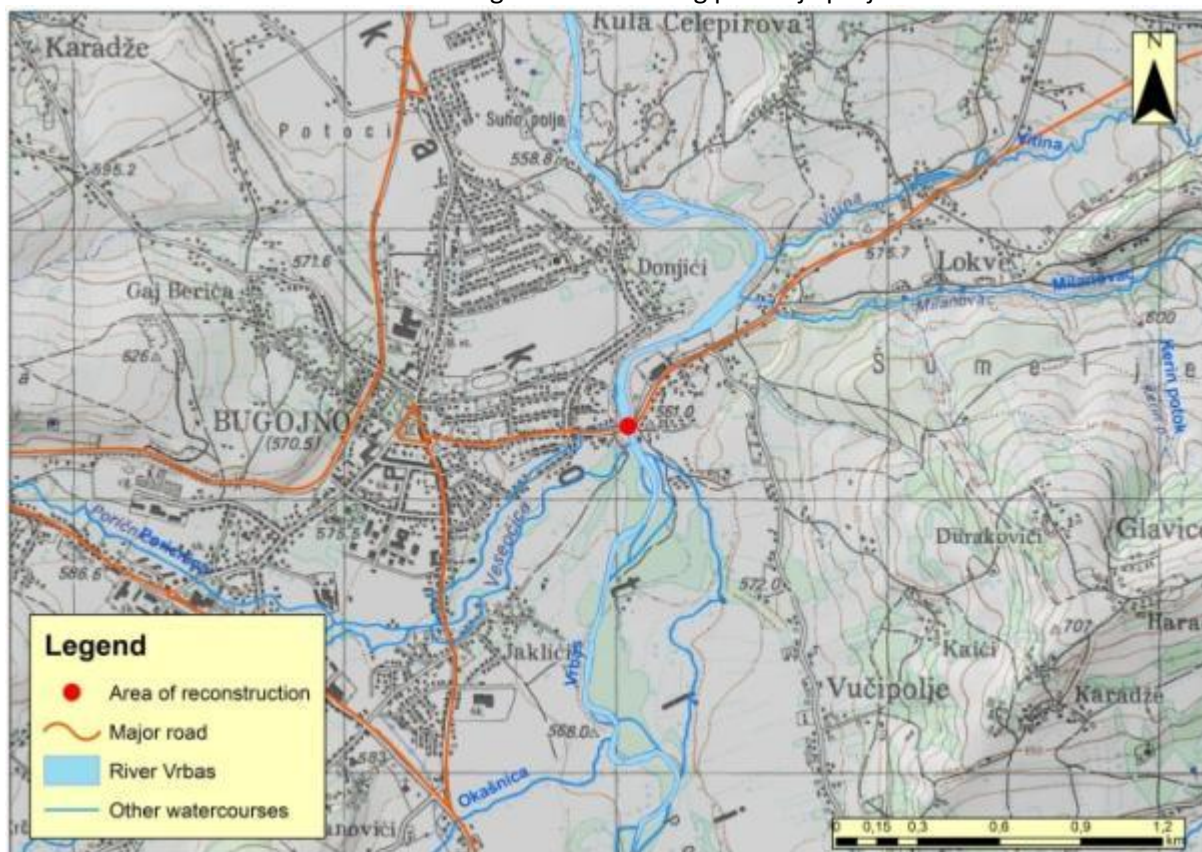
Prosječna količina padavina mjerena na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg razdoblja iznosi 814mm mjesečno. Najkišovitiji mjesec je novembar, kada je prosječna količina padavina 109mm. Najmanje padavina ima u julu, u prosjeku samo 53 mm.

5.3 VODE I KVALITET VODA

Most, kako je već spomenuto, premoštava rijeku Vrbas, koja je desna pritoka rijeke Save. Vrbas izvire ispod planine Zec kod Fojnice na oko 1.715 metara nadmorske visine, a nakon 250 km toka, Vrbas se ulijeva u rijeku Savu kod Srbca, na 96 metara nadmorske visine. Glavne lijeve pritoke su Pliva, Crna rijeka i Krupa, dok su glavne desne pritoke Bistrić, Ugar, Svrakava, Banja Turjanica i Povelić.

Vodno područje rijeke Vrbas je dužine 150 km, prosječne širine 70 km, a ukupna površina područja je 6,386 km². Prosječna nadmorska visina je 690 metara, a najviša tačka u vodnom području je oko 2.100 metara nadmorske visine. Prosječna godišnja količina padavina kreće se od 800 l/m² na ušću Vrbasa u Savu do oko 1500 l/m² u južnom dijelu vodnog područja. Prosječni višegodišnji tok Q_{av} iznosi 114 m³/s, dok ekološki proticaj iznosi 26,3 m³/s.

Slika 6: Hidrografska karta šireg područja projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

Rijeka Vrbas je ugrožena ljudskim aktivnostima kao što su prijevoz, poljoprivreda, nesanitarno odlaganje otpada i ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda iz stambenih objekata u blizini.

Prema Studiji ranjivosti prostora Federacije BiH, rijeka Vrbas spada u II. klasu stanja voda po svojoj kvaliteti. Klasa II obuhvata vode koje se mogu koristiti za piće nakon određenog tretmana pročišćavanja, a u prirodnom stanju se koristi za plivanje, sportove na vodi i za rast i razvoj određenih vrsta riba. Izvođač radova će provesti bazna mjerenja za praćenje kvaliteta vode prije početka radova.

U sljedećoj tabeli sa daje prikaz stanja kvaliteta površinskih voda vodnog područja rijeke Vrbas, prikazan kroz procentualne vrijednosti zadovoljenja propisanih uslova klasa vodotoka.

Tabela 3. Kvalitet vode rijeke Vrbas, za period 2005-2007.

Tabela 3. Kvalitet vode rijeke Vrbas, za period 2005-2007	MDK	Zadovoljenje propisane klase
		2005 – 2007 godina
BIOLOŠKI PARAMETRI		
Indeks saprobnosti	1,5 – 2,5	100
MIKROBIOLOŠKI PARAMETRI		
Ukupan broj koliformnih bakterija na 37°C (N/100mL)	Prosjek	14.977
FIZIČKO-HEMIJSKI PARAMETRI		
Suspendirane materije		
Isparni ostatak (mg/L)	<30	50
Alkalitet – Aciditet		
pH	6,8 – 8,5	100
Kiseonički režim		
Rastv.kisik (mgO ₂ /L)	>6	100
Zasićenost kisikom (% O ₂)	90 – 70	100
BPK-5 (mgO ₂ /L)	<4	100
HPK pot.KMnO ₄ (mgO ₂ /L)	<12	100
Sadržaj nutrijenata		
Amonijum jon (mg/L)	<0,25	100
Nitriti (mgNO ₂ /L)	<0,05	100
Nitrati (mgNO ₃ /L)	<10	100
Fosfati-o (mgPO ₄ /L)	<0,25	100

Izvor: Strategija upravljanja vodama Federacije BiH 2010 – 2022., Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo- Zavod za vodoprivredu d.o.o. Mostar, 2012.

5.4 KVALITET ZRAKA

Nije provedeno posebno praćenje kvalitete zraka za ovu lokaciju niti za područje općine Bugojno. Sudeći prema lokaciji mosta, može se zaključiti da je najveće i jedino zagađenje zraka od prometa. Takođe, za vrijeme zimskog perioda, zrak se zagađuje od pojedinačnih peći i kotlova od objekata koji se nalaze u blizini Projekta, jer u blizini gradilišta ne postoje drugi veliki zagađivači zraka kao što su industrijski objekti.

Na temelju geografskih karakteristika i činjenice da nema značajnih onečišćivača, može se smatrati da je kvaliteta zraka dobra. Izvođač će provesti bazna mjerenja za praćenje kvalitete zraka prije početka izvođenja radova.

5.5 NIVOI BUKE

Nije bilo praćenja nivoa buke u blizini Projekta; stoga nema dostupnih baznih podataka o utjecaju buke na okoliš. Općenito se može reći da je najveći izvor buke promet.

U neposrednoj blizini Projekta nalaze se uglavnom objekti za stambene svrhe (kuće) i poslovne namjene (trgovine), koji su izloženi buki od prometa i sukladno Zakonu o zaštiti od buke, spadaju u petu zonu, gdje su dopuštene razine buke 65 dBA tokom dana i 60 dBA

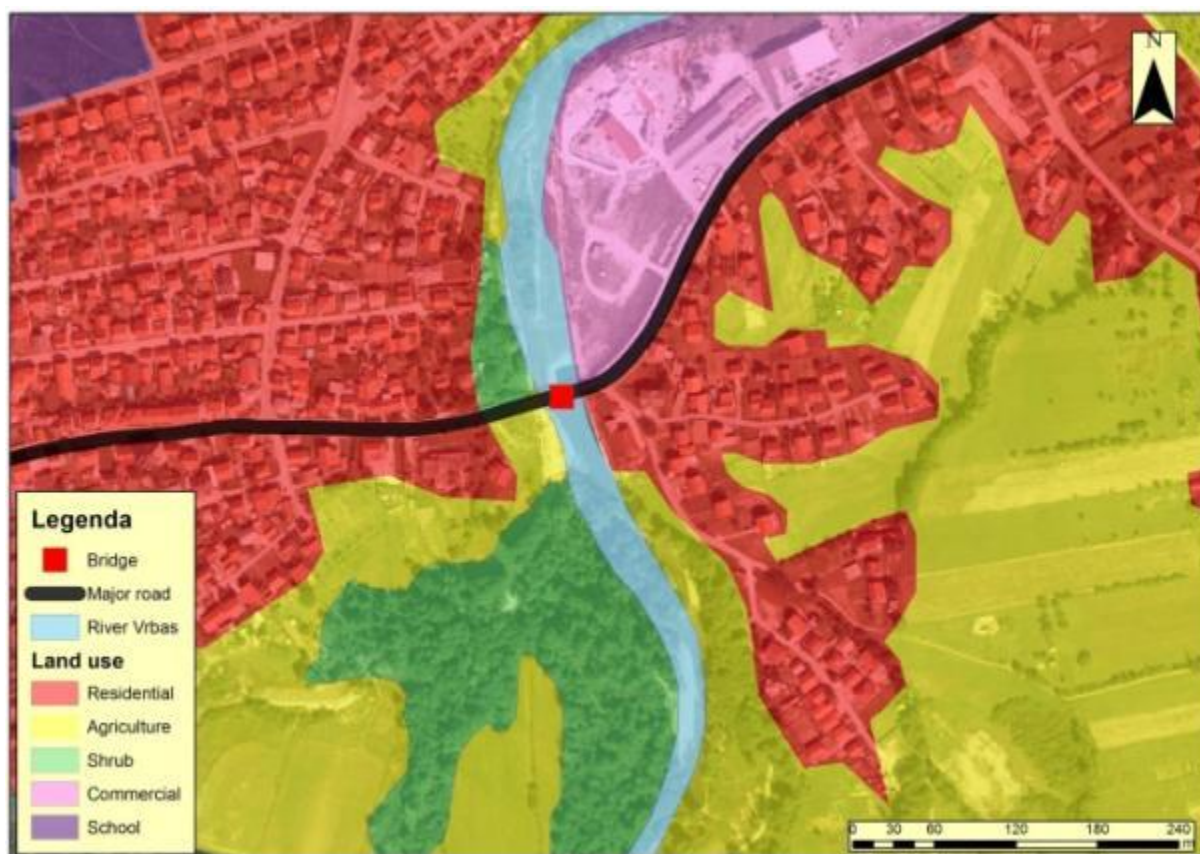
tokom noći. Tako možemo reći da u okolini nema osjetljivih objekata (bolnica, lječilišta i sl.) na koje može utjecati povećan nivo buke.

5.6 TLO I NAMJENA POVRŠINA

U blizini Projekta zemljište se pretežno koristi za poslovne i stambene objekte individualnog karaktera. Individualni stambeni objekti su uglavnom prizemni, jednospratni i dvospratni objekti. S obzirom da se most nalazi u blizini centra grada, može se reći da se u neposrednoj blizini nalaze mnogi važni javni objekti.

Na širem području možemo naći i poljoprivredno zemljište prve kategorije, koja predstavlja visoki kvalitet tla (I. i IV. Kategorija kvaliteta tla).

Slika 7: Upotreba zemljišta u širem području projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

5.7 FLORA I FAUNA

Prostor Srednjobosanskog kantona u kome se nalazi općina Bugojno, sa geografskim karakteristikama i širokom raznolikošću ekosistema smatra se da u širem području postoji više od 4000 vrsta i podvrsta vaskularnih biljki od kojih su mnoge endemičnog i reliktnog karaktera, te više od 200 vrsta ptica i drugih elemenata biološke raznolikosti.

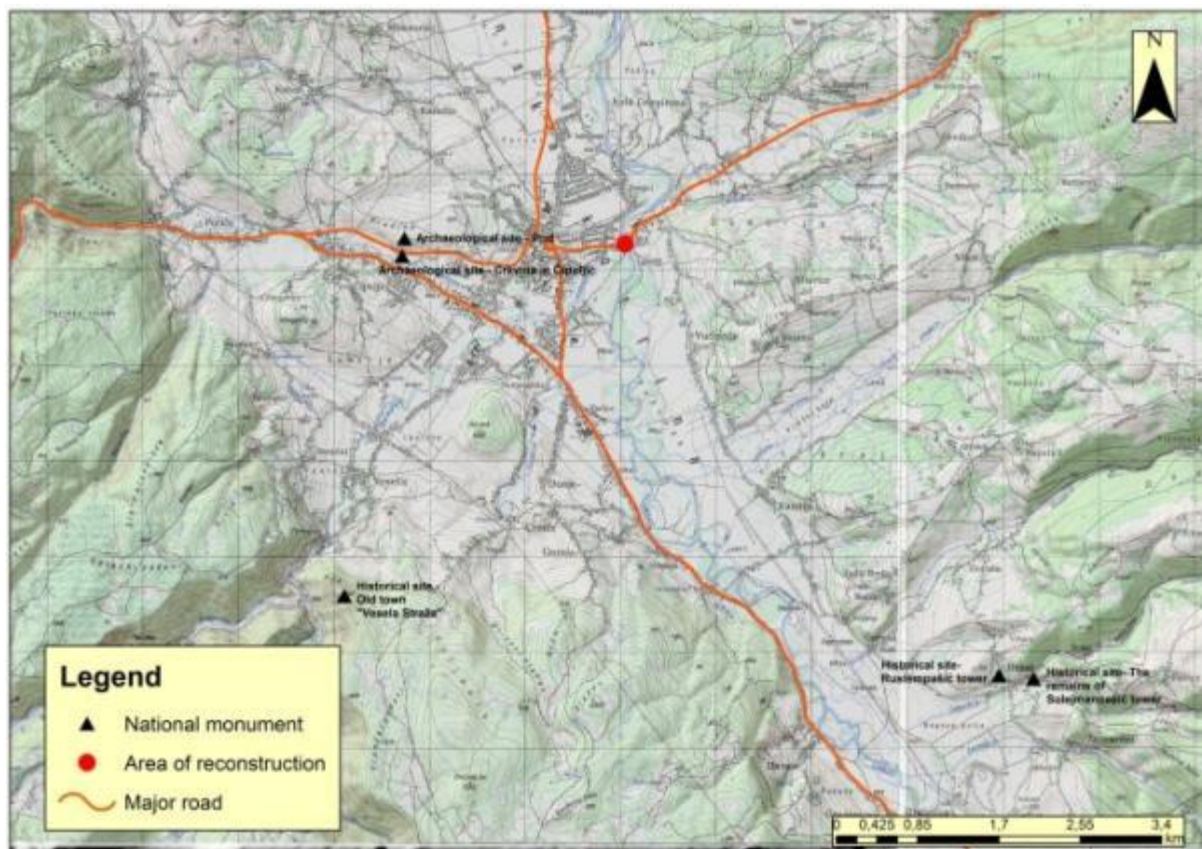
Ne postoje tačni podaci o flori i fauni za predmetnu lokaciju projekta, ali polazeći od činjenice da je ovo već postojeći most i da će skoro sve aktivnosti biti izvedene u okviru korištenog terena, rizik za floru i faunu je minimalan. Međutim, uzimajući u vidu činjenicu da će se radovi izvoditi u koritu rijeke, Izvođač radova će angažovati biologa kako bi izvršio pregled lokacije za osnovu koja je potrebna za monitoring prije početka radova.

5.8 ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Lokacija projekta se ne nalazi u zaštićenom području. Takođe ne postoje registrovana arheološka nalazišta u promatranom području.

U blizini se nalazi nekoliko kulturno-historijskih objekata. "Arheološko nalazište-Pod" je najbliže predmetnoj lokaciji, koji je prahistorijsko naselje sa prenosivim arheološkim predmetima i nacionalni spomenik „Arheološko nalazište - Crkvina u Čipuljiću“. Ovi spomenici su locirani na udaljenosti od cca 2 km od predmetne lokacije mosta.

Pored njih u susjedstvu se nalazi nekoliko nacionalnih spomenika "Stara utvrda Vesela straža", „Rustempašić kula u Odžaku, historijska zgrada “i Sulejmanpašić kula Odžak, mjesto i ostaci historijske zgrade.

Slika 8: Kulturno historijsko naslijeđe širem području Projekta

Izvor: Komisija za zaštitu Nacionalnih spomenika BiH

5.9 STANOVNIŠTVO

Općina Bugojno ima 31.470 stanovnika, od kojih je 15.635 žena i 15835 muškaraca. Prostire se na površini od 361 km² i gustoća naseljenosti je 87,17 stanovnika/km². Sastoji se od 78 naselja organizovanih u 27 lokalnih zajednica.

U usporedbi sa Federacijom BiH Bugojno je slabo razvijena općina sa GDP po osobi u 2009 3,460 KM, što ga čini za 24 % nižim od prosjeka GDP u Srednjobosanskom kantonu. Stopa nezaposlenosti iznosi 54 %.

Bugojno ima primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu. Takođe, ima 7 osnovnih škola i 3 srednje škole. Projekat mosta predstavlja ulaz u urbani dio grada i kao takav je značajan segment za lokalnu zajednicu.

Za vrijeme obilaska terena i ispitivanja lokalnog stanovništva zaključeno je da je projekat mosta od velikog značaja za stanovništvo naseljeno u neposrednoj blizini promatranog područja. Većina stanovništva koristi most za odlazak na posao i u školu.

Most predstavlja neophodnu tačku spajanja svih važnih tačaka u gradu kao što su zdravstvene ustanove, obrazovne i posao.

6. OPIS MOGUĆIH UTICAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

6.1 UTICAJ ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA

Društveno-ekonomski uticaj

Eksproprijacija i preseljenje: Na ovom projektu nema eksproprijacije ni preseljenja. Mosti iako je bio devastiran i obnovljen ima jasno definisanu trasu. Iako je širina mosta povećana sa 6,6 m na 9,30 m, nije potrebna dodatno zemljište koje bi se iskoristilo da se uskladi sa postojećom cestom jer je postojeća cesta već usklađena sa važećim standardom i odgovarajuće je širine.

6.2 UTICAJ ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

Uticaj na kvalitet zraka

Izduvni gasovi – Mašine koje se koriste za vrijeme izvođenja radova i zastoji u prometu će dovesti do povećanja emisije izdovnih gasova kao što su SO₂, CO₂, CO, NO_x and Pb.

Generiranje prašine – najznačajniji polutanti su čvrste čestice (PM10 i PM2,5). Mogući izvori stvaranja prašine uključuju radove rušenja, aktivnosti pripreme gradilišta, rukovanje građevinskim materijalima kao što su šljunak, pijesak, asfalt, cement i sama gradnja.

Uticaj na jačinu buke i vibracije

Emisije buke vjerovatno će se pojaviti tokom pripreme gradilišta. Mogući izvori buke su: aktivnosti na pripremi gradilišta kao što su izrezivanje postojećeg betona i freziranje asfalta, korištenje alata i opreme, montaža građevinskih materijala na gradilištu; istovaranje građevinskih materijala kao što su šljunak, pijesak, asfalt itd. i uopšte rad mašina za gradnju.

Uticaj na kvalitetu površinskih voda

Moguća kontaminacija vode– Mogući izvori onečišćenja vode su: radovi rušenja, rukovanje s opasnim tvarima (npr. beton, asfalt, hemikalije i boje), neodgovarajuće rukovanje otpadom, oštećenje tekućeg i krutog materijala što može dovesti do propuštanja maziva i goriva (povećano zamućenje, unos masnoća i ulja), bojenje ograde mosta itd. Negativni uticaj može dovesti do slučajnog ispuštanja otrovnih supstanci iz asfalta ili otrovnih boja uvodu.

Utjecaj na biološke i prirodne resurse

- Rad teških mašina za vrijeme izgradnje mogu dovesti do prekrivanja biljaka prašinom (npr. Blokiranje i oštećivanje stoma, zasjenčivanje, oštećenje površine listova itd), što će uticati na hranu za životinje;
- Zagađenje vode i zagađenje zemljišta sa teškim metalima (gorivo i mazivo u slučaju izlivanja) može uticati na ribe i vodozemce, kao i na životinje koje obitavaju na tom području
- Ako se zemljani radovi ne provedu pažljivo korito rijeke može promijeniti tok.

Utjecaj na zaštićena područja

Posmatrani projekat se ne nalazi na zaštićenom prostoru. Najbliži spomenik je „Arheološko nalazište-Pod“ i nacionalni spomenik „Arheološko nalazište-Crkvena u Čipuljićima“. Ovi spomenici se nalaze na udaljenosti 2 km od mosta. Uzimajući u obzir udaljenost mosta od nacionalnih spomenika zaključeno je da rekonstrukcija mosta neće imati nikakav okolišni uticaj na njih.

Utjecaj na stanište riba i kvalitet vode

Negativni uticaj na stanište riba može se pojaviti za vrijeme slijedećih aktivnosti: radovi an rušenju, radovi u neposrednoj blizini korita rijeke, odlaganje toksičnog betona...

Radovi na temeljima mosta mogu prouzrokovati tok rijeke ukoliko se radovi ne budu izvodili adekvatno.

Utjecaj na vrijednosti krajolika

Djelomična izmjena krajolika i vizualnih aspekata može se očekivati organiziranjem gradilišta, prisustvom osoblja i strojeva na licu mjesta. Ti učinci privremeni su i zanemarivi.

Utjecaj na sigurnost prometa i tok prometa

Zagušenje prometa - povećana prometna opterećenja, što dovode do zagušenja , vjerojatno će se doživjeti na lokalnim cestama i na magistralnoj cesti (M-16.4). To se naročito očekuje tokom dostave građevinskog materijala na gradilište i sakupljanje otpada s gradilišta. Ovo je također važno pitanje tokom ljetnih mjeseci kada na ovojdionici promet znatno veći.

Ovaj uticaj će se minimizirati kada se izgradi alternativna ruta peko rijeke Vrbas kao što je prikazano na slici 9.

Slika 9: Alternativni pravci za vrijeme izvođenja

Izvor: JP CesteFBH

Stanovništvo i uticaj sigurnosti

Lokalno stanovništvo može osjetiti sigurnosne uticaje u smislu neadekvatnog osiguranja gradilišta.

Privremeno zauzimanje i štete na privatnim posjedima

Do sada nije utvrđeno da će biti potrebno privremeno zauzimati privatno zemljište kako bi se formiralo gradilište za mašine i neophodni materijal. Očekuje se da zemlja u vlasništvu Investitora bude iskorištena za ovu svrhu.

Zbog alternativne rute preko rijeke Vrbas, koja će se koristiti za vrijeme rekonstrukcije mosta, biće neophodno privremeno izuzeti dio privatne zemlje (katastarski broj 951/1 vidi tabelu 3: rezultat pregleda zemljišta). Ukupna površina parciel je 3598 m² dok površina koje treba biti izuzeta iznosi 36 m² (1 % ukupne parcele).

Privremeno zauzimanje će biti provedeno u dogovoru sa vlasnikom i biće plaćeno u skladu sa RPF prije samog ulaska u posjed. Prije početka gradnje vlasnik će biti informisan o privremenom ulasku u posjed i o visini naknade o korištenju zemljišta za nju/njega u zavisnosti od dužine korištenja u skladu RPF. Nadalje, vlasnik će biti kontaktiran o dužini privremenog korištenja i mogućim privremenim uticajima. Provizija je definisana RPF i primjenjljiva je u slučaju prvremenih uticaja i uključuje:

- Tržišnu cijena zakupa i dužina trajanja zakupa
- Zemlja mora biti vraćena u orginalno stanje
- Poboljšati kvalitet zemlje
- Kompenzacija za sve štete nanesene na vlasništvu

Dodatno, prema RPF, Izvođač je obavezan da nadgleda i izvještava o svim evetualnim promjenama, a u skladu sa privremenim izuzimanjem zemlje nakon što radovi započnu.

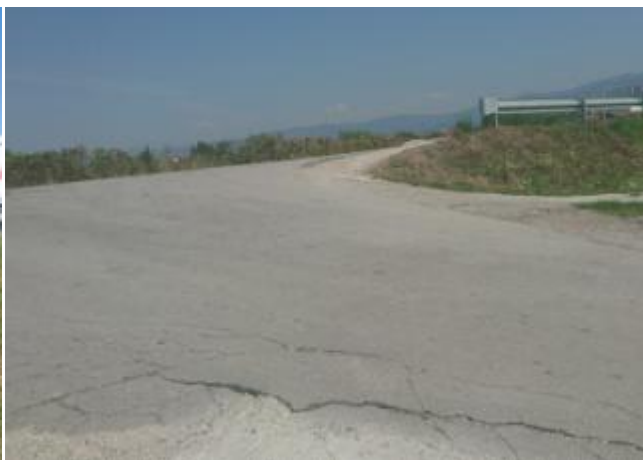
Dijelovi (vidi tabelu 3 Rezultati pregleda zemljišta) 7 javnih površina Općine Bugojno će morati biti privremeno okupiranu svrhu izgradnje alternativne rute preko rijeke.

Pregled terena: Dana 18. Avgusta 2017. godine izvršen je terenski obilazak zemljišta neophodnog za projektne aktivnosti i zaključeno je da se zemljište ne koristi niti formalno ni neformalno (pogledati sliku ispod, slika 10). Konsultacije sa općinom su završene isti dan. Općina se slaže da se da se privremeno koristi predmetno zemljište za potrebe rekonstrukcije mosta i stoji na raspolaganju za sve ostale aktivnosti.

slika 10 (a-f): fotografije napravljene za vrijeme terenskog obilaska 18.avgusta, 2017

a) javna zemlja za potrebe gradnje alternativnog puta

b) dalja konekcija privremene trase preko rijeke i postojećeg magistralne ceste

c) rijeka Vrbas

d) postojeći most, loši uslovi za pješake i loša sigurnost

e) zemlja koja će se koristiti za alternativni put

*f) buduća tačka konekcije privremenog puta I I
postojećeg magistralnog puta*

Izvor: JP Ceste FBH

Tabele 4: Rezultati pregleda terena

Br.	Lokacija	Katas. čestica	Tip uticaja	Kategorija	Privatno/javno	Ukupan površina (m ²)	% uticaj	Drugi uticaju (prirodni objekti)	Drugi uticaji (pomoćni objekti)	Ekonomski/fizičko prebacivanje
1	Bugojno (Most preko rijeke Vrbas)	951/1	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela	privatno	3598	1%	trava	no	no
2		946/1	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela (cesta)	Javno (Bugojno općina)	1819	9%	n/a	n/a	n/a
3		948	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela	Javno (Bugojno općina)	866	10%	n/a	n/a	n/a
4		1851/12	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela (Rijeka Vrbas)	javno (Agencija za sliv r.Save)	5833	3%	n/a	n/a	n/a
5		2532/2	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela (Rijeka Vrbas)	javno (Agencija za sliv r.Save)	46016	1%	n/a	n/a	n/a
6		746	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela	Javno (Bugojno općina)	1088	18%	n/a	n/a	n/a
7		316	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela	Javno (Bugojno općina)	245	43%	n/a	n/a	n/a
8		315	Privremen i otkup dijela zemljišta	parcela (cesta)	Javno (Bugojno općina)	1160	14%	n/a	n/a	n/a

Ograničeni prisup: Ne očekuje se ograničeni pristup okolnim objektima

Uticaj na kulturno-historijsko naslijeđe: Otežani pristup mogu očekivati na Arheološkom nalazištu Pod, Arheološkom nalazište Crkvna u Čipuljićima, stara utvrda Veseka straža i Rustempašić dvor u Odžak, historijska zgrada, za vrijeme izvođenaj radova zbog povećanja prometa, ali zbog postojanja alternativnog praca u svakom trenutku biće moguće pristupiti kulturno historijskim spomenicima.

Utjecaj na životne uvjete u lokalnim zajednicama

Područje u neposrednoj blizini gradilišta Projekta nije naseljeno, pa nema uticaja na lokalne zajednice. Ipak, moguće su štetne posljedice tokom gradnje:

- povećanje buke,
- odlaganje građevinskog otpada,
- kratkoročni prekidi u opskrbi vodom i električnom energijom, telefonskim i internetskim vezama, skupljanju otpada, redovnom javnom prijevozu, isporuci pošte.
- lokalne firme mogu biti pogođene uslijed kasnih isporuka dobara i proizvoda. Uticaj je kratkoročan i nizak zbog postojanja alternativnog puta

Uticaj na lokalni promet: povećat će se lokalni promet (uključujući teške mašine i kamione), a samo će jedna traka biti u funkciji, što može dovesti do kašnjenja i ograničenog pristupa.

6.3 UTICAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

Kako most već postoji, objekat nema novih negativan okolišni uticaj, niti pogoršanja postojećih negativnih uticaja, ali za vrijeme korištenja i održavanja se očekuju.

Društveno-ekonomski uticaj

Uticaj na promet: U skladu sa Tabelom 1: Prognoza prometa za magistralnu cestu M 16, dionica Bugojno 2-Nević Polje. Povećanje broja vozila se očekuje za vrijeme prvog perioda korištenja. Do 2040 se očekuje smanjenje pometa za 50 % u odnosu na PGDS iz 2015. godine zbog gradnje koridora Vc i gradnje obilaznice Bugojno do tog prioda.

Nadalje, očekuje se povećanje brzine vozila nakon rekonstrukcije mosta, koja je sada uzrokovana lošim tehničkim elementima na mostu.

6.4 POZITIVNI UTICAJI

Provedba projekta doprinijet će boljim ekološkim i društveno-ekonomskim uvjetima, te će imati pozitivne utjecaje na kvalitetu života lokalne zajednice. Postoji nekoliko društvenih i ekoloških mogućnosti koje su otkrivene u projektu:

- poboljšanje mosta u smislu konstruktivne stabilnosti,

- reduciranje erozije (poboljšanje odvodnje),
- Poboljšanje transporta i bolja konekcija za lokalnu zajednicu , prisup važnim institucijama zdravstvenim, obrazovnim i poslovnim;
- sigurniji prometni uslovi za vozače poboljšanjem građevinskih elemenata kolovozne konstrukcije,
- povećana sigurnost pješaka rekonstrukcijom pješačkog pločnika s obje strane tunela;
- manje štete na vozilima,
- bolji protok prometa.

6.5 MJERE POBOLJŠANJA

Tabela 5.: Mjere poboljšanja

Uticaj	Poboljšanja koja se trebaju ostvariti	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost	
		Operativni	Implementacija	Operativni	Implementacija
▪ Promet	- Poboljšana stanja cesta i poboljšanje sigurnosti prometa - Bolji protok prometa; - Povećanje sigurnosti pješaka	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH
▪ Društveno-ekonomski	- nove poslove i poslovne mogućnosti za lokalne građevinske radnike i firme, - Poboljšanje lokalne komunikacije prema važnim javnim sadržajima, zdravstvenim ustanovama, školama i poslu;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH
▪ Voda	Poboljšanje zaštite rijeke Vrbas sa obnavljanjem hidroizolacije;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH
▪ Vizuelna estetika i krajolik	Poboljšanje vizualnih aspekata mosta i okolnog područja.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH

7. MJERE UBLAŽAVANJA

Svrha ovog ESMP je utvrđivanje mjera ublažavanja povezanih s uticajima na okoliš koje su identificirane za ovu projektnu aktivnost. Mjere ublažavanja uključene su u ovaj odjeljak i sažete u *tabeli 5*. Ovo poglavlje uključuje i opće odredbe i mjere ublažavanja koje će angažirani izvođač za rekonstrukciju morati poštivati i/ili obavljati. Zahtjevi koje Izvođač treba slijediti, osim odredbi ESMP, bit će navedeni u nizu planskih dokumenata (planova) koji će izraditi izvođač prije početka radova. Razvoj takvih dokumenata omogućit će prilagodbu mjera ESMP na temelju potencijalnih novih saznanja na licu mjesta, kao rezultat javnih konsultacija ili izradom baznih mjerenja.

U sklopu Tenderske dokumentacije (TD) za izvođača, JP Ceste FBH će zahtijevati da Izvođač pripremi plan organizacije gradilišta (CSOP), koji će naznačiti određene zahtjeve, kako za dovršenje radova tako i za provedbu mjera ublažavanja.

CSOP se sastoji od slijedećih elemenata⁶:

- (i) Opis pripremnih radova i opis organizacije lokacije tokom i nakon izgradnje (projekt pristupnih cesta, gradilišnih cesta, manipulativnih i parkirnih mjesta, raspored instalacija, projektiranje i organizacija privremenih građevinskih objekata, sanacija terena po završetku radova). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (ii) Tehnološka shema (mjesto i rad skladišta i odlagališta materijala, mjesto održavanja mehanizacije, odlagališta za posebne vrste otpada, skladištenje opasnih i štetnih tvari). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (iii) Elaborat sigurnosti (Elaborat zaštite na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozija), koji će, prema odredbi ovog ESMP-a, uključiti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA); i
- (iv) Praktični plan provedbe ESMP-a i, između ostalog, detaljan Plan upravljanja otpadom (WMP).

Dodatni zahtjev za Izvođača, kako je predviđeno ovim ESMP, jest izraditi i podnijeti detaljan Plan upravljanja prometom (TMP) 30 dana prije početka radova (u skladu s Dodatkom 4. Upravljanje sigurnošću prometa na cestama OUOD -a). TMP također uključuje upravljanje prometom prema sezoni, naročito pokušavajući minimizirati učinke tokom ljetnih mjeseci u kojima je promet na ovom području izuzetno visok.

U okviru projekta, JP Ceste FBH je pripremio je Okvir politike preseljenja (RPF) koji pojašnjava principe eksproprijacije/preseljenja zemljišta i naknade, organizacijskih aranžmana i postupaka planiranja akvizicije / preseljenja zemljišta. RPF služi kao vodič za

⁶ Pravilnik o organizaciji gradilišta, obvezni dokumenti na gradilištu i sudionici u građevinarstvu (Službeni glasnik FBiH br. 48/09)

pripremu RAP-a koji je potreban ukoliko na projektu postoji potreba za otkup zemljišta. U ovom pod projektu ne očekuje se eksproprijacija tako da RAP nije potreban.

7.1 MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA GRAĐEVINSKIH RADOVA

7.1.1 Upravitelj Izvođača

JP Ceste FBH će osigurati kroz ugovorne odredbe da se građevinska djelatnost obavlja bez opasnosti po zdravlje i sigurnost svih radnika i lokalne zajednice. Stoga će Izvođač planirati, koordinirati, nadzirati i pratiti poduzete aktivnosti kako bi učinkovito smanjili rizike koji se pojave tokom rada.

ESMP je sastavi dio TD (tenderske dokumentacije) i Ugovora za izvođenje radova. Izvođačeva obaveza je je uključiti provedbu mjera zaštite okoliša i socijalne zaštite u ukupne troškove.

Izvođač će morati dati kratku izjavu koja potvrđuje da:

- Su uvjeti ESMP procijenjeni i uključeni u cijenu ponude,
- Izvođač radova ima kvalificiranu iiskusnu osobu u Izvođačevom timu koja će biti odgovorna za ispunjenje zahtjeva zaštite okoliša i društvene odgovornosti ESMP-a.
- Izvođač će se pridržavati važećih zakona BiH i FBiH, EU standarda i zahtjeva Svjetske banke, uključujući relevantne operative politike, ovog ESMP, OUOD-a i Smjernica za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost, gdje je to primjenjivo.

Sljedeći ugovorni uvjeti primjenjuju se na Izvođače radova koji su zaposleni od strane JP Ceste FBH:

- Izvođač će morati pripremiti CSOP specifičan za određenu lokaciju u skladu sa zahtjevima ovog ESMP. Prije dostavljanja ugovora i potpisivanja, svi dostavljeni CSOP-ovi će službeno pregledati JP Ceste FBH.
- Izvođač će dostaviti službena pisana izvješća JP Ceste FBH u skladu sa zahtjevima iz ESMP koji je dio ovog dokumenta;
- JP Ceste FBH je odgovorno za upoznavanje svih Izvođača radova, podugovarača i osoblja koje rade na Projektu na sadržaju i odredbama ovog ESMP i svim kaznama koje proizlaze iz neusklađenosti s njima;
- Izvođač je odgovoran za obavješćavanje JP Cesta FBH odmah nakon primitka bilo kakvih žalbi ili pritužbi, kao i odmah nakon utvrđivanja i provedbe svih korektivnih radnji. Izvođač će obavijestiti podnositelja pritužbe o mehanizmu za rješavanje pritužbi. Sve pritužbe će biti registrirane u Centralnom odjelu za povratne informacije (CFD) i prijavljene u Centralnu evidenciju pritužbi. Izvođač će popuniti

obrasce za podnošenje pritužbe navedene u Dodatku 2. ove ESMP na redovnoj osnovi, u mjesečnim razmacima, dostavit će mjesečna izvješća izvođaču.

Izvođač će mjesečno dostavljati izvješaje o upravljanju i praćenju radnih uvjeta direktnih i indirektnih radnika na gradilištu i osigurati postojanje sistema za praćenje usklađenosti s radnim, zdravstvenim i sigurnosnim standardima.

Izvođač mora:

- osigurati da svi radnici moraju biti u skladu sa svim državnim / federalnim zakonima o radu i zdravlju i sigurnosti, kao i svim drugim relevantnim standardima, uključujući smjernice EHS. Svjetske banke i bit će odgovoran ako ih ne zadovolji,
- će biti odgovoran za sve aktivnosti poduzete od njegovih kooperanata,
- održavat će redovitu učinkovitu dvosmjernu komunikaciju sa svim zaposlenicima, razmjenjivati informacije i pomagati odmah u rješavanju nepredviđenih problema.
- razmjenjivati informacije i zahtijevati sve planove podizvođača koji se bave povezani s njihovim radnim aktivnostima.

Predložene mjere ublažavanja mjera će biti dodane u tenderskoj dokumentaciji I u ugovor sa Izvođačem. ESMP je sastavni dio programa rada I kao takav će biti dostavljen Izvođaču.

7.2 MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI IZGRADNJE

7.2.1 Upravljanje okolišem

Tokom faze izgradnje, Izvođač će dodijeliti odgovornost nadgledanja svakodnevne usklađenosti s ESMP vodećim inženjerom.

Izvođač će biti odgovoran za provedbu svih mjera uključenih u ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača).

Usklađenost izvođača s opremom ESMP procjenjivat će Nadzorni inženjer imenovan od strane JP Cesta FBiH, u skladu sa *Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i sudionicima u građenju FBiH* (Službeni glasnik FBiH, broj 48 / 09, 75/09 i 93/12).

Pregled usklađenosti dostavit će Izvođač JP Cestama FBH. O neusklađenostima, incidentima i odstupanjima od ESMP-a bit će obaviješteni JP Ceste FBH ili nadzorni inženjer, što je prije moguće, u roku od 24 sata od trenutka nastanka, pri čemu će JP Cesta FBiH reagirati na pojavu čim prije i primijeniti korektivne mjere s rokom za njihovo poduzimanje.

Sve mjere ublažavanja navedene su u Tabeli 6. Plan upravljanja okolišnim i socijalnim utjecajima.

7.2.2 Zdravlje i sigurnost

Radovi na sanaciji mosta mogu predstavljati zdravstvene i sigurnosne rizike za građevinske radnike i posjetitelje gradilišta. Korisnici cesta i građevinski radnici bit će izloženi riziku: bio-fizikalni faktori rizika za zdravlje (npr. buka, prašina, hemikalije, građevinski materijal, kruti otpad, otpadne vode, prenosne bolesti i sl.), i (ii) prometne nesreće uslijed građevinskog prometa teških mašina tokom izgradnje.

Stoga je Izvođač dužan:

- osigurati da samo ispravno obučeni / licencirani ljudi rade sa teškim smašinama,
- provesti odgovarajuće sigurnosne standarde za sve radnike i posjetitelje lokacije, koji ne bi smjeli biti niži od onih utvrđenih međunarodnim standardima, uz pridržavanje nacionalnih standarda FBiH,
- osigurati osnovne sigurnosne značajke za posjetitelje, kao što su znakovi upozorenja za zaštitu i zabranu pristupa nesigurnim područjima ili obavezu svakog posjetitelja da nosi kacigu prije ulaska u gradilište,
- osigurati radnicima sigurnu i zdravu radnu okolinu, uzimajući u obzir prisutne rizike u svojoj posebnoj aktivnosti sanacije cesta i specifičnim vrstama opasnosti na radnim područjima,
- osigurati ličnu zaštitnu opremu (PPE) za radnike, kao što su sigurnosne čizme, kacige, maske, rukavice, zaštitne odjeće, zaštitne naočale, zaštitne naočale s cijelo lica i zaštitu ušiju. Održavanje OZO pravilnim čišćenjem prljave opreme i zamjenom oštećenih sa novom.
- sigurnosne procedure uključuju pružanje informacija, obuku i zaštitnu odjeću radnicima uključenim u opasne operacije i pravilno obavljanje njihovog posla.
- Imenovanje voditelja za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost kako bi se brinuli za zdravlje i sigurnost radnika.

U okviru glavnog projekta rekonstrukcije tunela Crnaja, razvijena je Studija primijenjenih mjera osiguranja zaštite na radu u glavnom projektu. Studija je zaključila da su sve primjenjive sigurnosne mjere predviđene u glavnom projektu. Navodi se da su svi radovi precizno definirani tehničkim opisom i troškovima. Glavni projekt definirao je sve vrste građanskih radova i mjere zaštite za provođenje u skladu s normama definiranim Zakonom o zaštiti rada.

Nadalje, izvođač je dužan izraditi Studiju o gradilištu i mjerama zaštite na radu tokom gradnje u skladu s odredbama Zakona o zaštiti rada (Službene novine SRBiH 22/90) i Pravilnika o zaštiti na radu u graditeljstvu (Službeni glasnik SRBiH 42 / 68).

7.2.2.1 Sigurnosni angažmani

Izvođač bi trebao osigurati da se svi mogući rizici tokom rada eliminiraju ili svedu na minimum. Kako bi se spriječila mogućnost nesreća na većim nivoima, potrebno je planirati i razviti mjere za smanjenje štetnih utjecaja. Dužnost Izvođača je stvoriti Plan upravljanja u slučaju nesreće (MPCA).

MPCA treba uključiti organizacijsku strukturu, odgovornosti, postupke, komunikaciju, obuku, sredstva i druge mjere potrebne za pružanje odgovarajuće reakcije Izvođača u slučaju nesreća koje bi mogle nastati tokom projekta. Najvažnije stavke MPCA su sljedeće:

- Identificiranje potencijalnih opasnosti i nesreće velikih razmjera,
- opće procedure za sve izvanredne situacije i nesreće koje se mogu pojaviti tokom Projekta zbog prirodnih nepogoda, nedostataka u opremi uslijed ljudskih pogrešaka,
- opis preventivnih mjera protiv nezgoda,
- osposobljavanje radnika za njihove uloge i odgovornosti prilikom nezgode,
- određivanje odgovorne osobe na licu mjesta,
- hitne postupke komunikacije,
- informacije i kontakte važnih lokalnih vlasti i hitnih službi,
- unutarnje i vanjske alarme,
- planove reagovanja za određene vrste opasnosti, primjerice medicinsku pomoć, požar itd.

MPCA treba obuhvatiti:

- Plan reagovanja u slučaju izlivanja,
- Pripravnost u hitnim slučajevima,
- Plan reagovanja u akcidentnim situacijama.

Izvođač je također obavezan da:

- Izvođač bi trebao osigurati prijenosne toalete na gradilištima, ako oko 25 ljudi radi cijeli dan mjesec dana. Mjesto prijenosnih objekata mora biti najmanje 6 m od odvodnog sistema i površinskih voda. Ovi prijenosni toaleti trebaju se čistiti jedanput dnevno, a svu kanalizaciju treba napumpati iz spremnika za prikupljanje jednom dnevno i treba ih dovesti do uobičajenog septičkog spremnika za daljnje postupanje.
- Izvođač bi trebao osigurati građevinskim radnicima na svim gradilištima flaširane vode za piće.

7.2.2.2 Prva pomoć

Izvođač će:

- Osigurati da su objekti koji pružaju zdravstvenu zaštitu i prvu pomoć lako dostupni. Prikladno opremljene stanice prve pomoći moraju biti lako dostupne na čitavom radnom području,
- -dokumentirati i prijavljivati nezgode, bolesti i nezgode na radnom mjestu,
- spriječiti nezgode, ozljede i bolesti koje potječu iz, u svezi s ili nastaju tokom rada, što je moguće više moguće smanjiti mogući uzrok opasnosti na način koji je u skladu s dobrom međunarodnom praksom;
- utvrditi potencijalne opasnosti za radove, posebno one koji bi mogli predstavljati prijetnju po životu i pružiti potrebne preventivne i zaštitne mjere;
- osigurati da se vozači gradilišta strogo pridržavaju pravila vožnje;
- osigurati odgovarajuću rasvjetu uz cestu.

7.2.3 Promet i sigurnost prometa na cestama

Izvođač će izraditi CSOP koji uključuje pripremu i organizaciju gradilišta tokom i nakon izgradnje, uključujući ceste na gradilištu, tj. Plan upravljanja prometom (TMP). Promet na gradilištu treba regulisati na isti način kao i na javnim cestama.

Izvođač je dužan:

- pripremiti i dostaviti TMP JP Ceste FBH na odobrenje, najkasnije 30 dana nakon početka radova na bilo kojoj komponenti projekta uključenoj u preusmjeravanje i upravljanje prometom.
- U svrhu neprekinutog kretanja prometa tokom rekonstrukcije most, uključiti u TMP sljedeće dijelove: detaljne crteže prometnih rješenja prikazom svih zaobilaznica, privremenih cesta, privremenih okretišta, neophodnih ograda, signalizacije / rasvjete, prometnih znakova itd.
- -Osigurati signalizaciju na magistralnoj cesti.
- -Instalirati i održavati informativnu tablu na svakoj važnoj raskrsnici, na cestama koje će se koristiti tokom rekonstrukcije na kojoj će jasno biti naznačeni sljedeće podaci na lokalnom jeziku:
 - lokacija: lokacija i naziv mjesta,
 - trajanje gradnje,
 - razdoblje predloženog obilaznog / alternativnog puta,
 - kartu predložene obilaznice,
 - ime i adresu za kontakt / telefonski broj odgovornog osoblja,
 - ime i kontakt / telefonski broj izvođača radova,

- Iskrena isprika zbog uzrokovanih neugodnosti.

TMP treba sadržavati pojedinosti o sljedećem:

- Plan gradnje po fazama,
- Početak i trajanje radova,
- Pregled postojećih uvjeta u blizini gradilišta,
- Utvrđivanje pogođenih područja,
- Mjere ublažavanja,
- Plan javnog prijevoza, na primjer, raspored, promjenu rasporeda, poremećaj i slično,
- Planove cirkulacije, uključujući zone ulaska i izlaza, trase za vuču materijala, okretaljke, parkirališta, zone međusobnog povezivanja s drugim prometnim cestama itd.
- Trase za pješake i vozila,
- Kontrola prometa za svaku očekivanu intervenciju, uključujući prikaz prepreka, staze, plan prometne signalizacije, znakove upozorenja itd.
- -Zahtjevi za posebna vozila, na primjer, one velikih dimenzija,
- -Gradilišne ceste (pristup, rampe, utovar, istovar),
- Priključne ceste za opskrbu vozila i skladištenje materijala,
- Očekivanu interakcija pješaka i vozila,
- Ulogu i odgovornosti osoba na gradilištu u vezi s upravljanjem prometom,
- Upute o postupcima kontrole prometa, uključujući hitne situacije.

TMP bi također trebao sadržavati odgovarajuću komunikaciju s sanovništvom koje je pogođeno radovima o prometu i pravovremenom informiranju o promjenama u odvijanju prometa / blokade ceste.

TMP treba redovito pratiti (odgovornost nadzornog inženjera) i revidirati kako bi se osigurala učinkovita primjena i uzeti u obzir sve promjene na gradilištu. Svi radnici na gradilištu trebali bi se upoznati s TMP-om.

7.2.4 Sigurnost gradilišta

Izvođač će osigurati gradilište. Građevinsko zemljište mora biti popraćeno tablom s podacima o radovima i sudionicima u gradnji (ime investitora, ime izvođača, ime projektanta, ime i vrsta gradnje, početak i završetak radova). Ove mjere su neophodne kako bi Izvođač mogao osigurati sigurnost gradilišta i zabraniti ulazak od neovlaštenih osoba.

Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozije treba uključivati detaljne mjere sigurnosti na gradilištu kako bi se osigurala sigurnost mjesta i uklonili mogući rizici i štetni utjecaji na zaposlenike i neovlaštene osobe.

7.2.5 Otkup zemljišta, nedobrovoljnog preseljenja i ekonomskog premještanja

Do sada nije utvrđeno da će biti potrebno privremeno izuzeti privatno zemljište kako bi se formiralo gradilište za mašine i neophodni materijal. Međutim, ako privremeno izuzimanje

privatne zemlje bude neophodno za vrijeme izvođenja radova, isto će biti provedeno u skladu sa RPF.

Izvođač radova je odgovoran da radovi teku u pravom smjeru. Tokom izvođenja radova može se prouzrokovati šteta na zemljištu, ogradama i zaštitnim ogradama usljed deponovanja materijala i rada teških mašina. Prije nego se ovo i dogodi, mora se dogovoriti privremeno korištenje zemljišta i adekvatna finansijska nadoknada mora biti dogovorena u skladu sa RPF.

7.3 MJERE UBLAŽAVANJA U OPERATIVNOJ FAZI

Potrebno je da JP Cesta FBH izvrši upute navedene u Tablici 4. Plan upravljanja okolišnim i socijalnim utjecajima u operativnoj fazi.

7.4 SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTICAJA

Tabela 6.: Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP)

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
FAZA PRIJE IZGRADNJE						
Uticaji na životne uvjete	- Informisanje lokalnih zajednica o obimu radova i trajanju istih prije početka građevinskih radova, putem lokalnih novina, oglasnih ploča općine i web stranice kao i preko web stranice JP Ceste, čim se ugovor potpiše - informisanje korisnika puta putem ploče za informacije o gradilištu i informativnog letka na gradilištu	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBIH	JP Ceste FBIH	- Uticaji na životne uvjete - Korisnici puteva se redovno obavješćavaju o građevinskim radovima na putevima preko radio-vijesti i saopštenja za automoto klub.
Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom	Pribavljanje svih potrebnih dozvola za implementaciju projekta.	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBIH + Projektant	Institucija nadležna za izdavanje dozvola	Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
Ograničenja upotrebe zemljišta i šteta na privatnoj imovini	- Izbjegavati privatnu imovinu gdje je to moguće; - Izvođač radova će organizovati gradilište u saradnji i sporazumom sa općinom Bugojno; - U slučaju da se ne može izbjeći povremeno korištenje zemljišta, pogođenim vlasnicima/korisnicima će biti obezbeđena naknada (primjena RPF-a o RAP-a), kao i naknada za nemogućnosti daljeg predviđenog korištenja zemljišta.	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	Ukoliko se povremena upotreba zemljišta ne može izbjeći, to će biti dogovoreno sa vlasnikom a naknada će biti isplaćena prije pristupa zemljištu
Stvaranje radnih mjesta i uticaj na lokalno poslovanje	- Unaprijed obavijestiti javnost o građevinskim radovima, kako bi se omogućilo privrednicima i radnicima u toj oblasti da se pripreme za potražnju na tržištu putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine kao i preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora - Unaprijed obavijestiti privrednike o građevinskim radovima, kako bi mogli planirati neophodnu upotrebu puta, kao moguće zastoje (putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, kao i preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora)	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	Primjenjuje se ako Izvođač ima potrebu za dodatnim angažmanom radnika

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
FAZA IZGRADNJE						
Ograničenje pristupa	- Sprovođenje odredbi o pravovremenom informisanju građana putem medija o predstojećim građevinskim radovima, očekivanom trajanju radova, alternativnim pravcima itd., putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora - Vlasnik će biti blagovremeno obaviješten ako nije moguće izbjeći ograničenje pristupa. Trajanje ograničenog pristupa biće usaglašeno s vlasnikom. U skladu sa RPF biće plaćene sve predviđene kompenzacije, odnosno naknade. - Implementacija TMP. - Postavljeni jasni znakovi. Obaveštenja o zatvaranju puteva putem medija ili drugih aktera u vezi s bezbjednošću na putu. - Površine na kojim su uskladišteni materijali i oprema jasno su označeni i spriječen neovlašten pristup.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno Tijelo*	
Uticaji na životne uvjete lokalnog stanovništva	Pružanje blagovremenih informacija građanima o bilo kakvim smetnjama i neugodnostima; putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste, odmah po saznanju o vrsti i trajanju prekida i neugodnosti.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	JP Ceste FBiH (pružanje informacija građanima)	Nadzorno tijelo*	

* Nadzorno tijelo će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema federalnom zakonodavstvu

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	▪ Implementacija TMP-a; ▪ Implementacija CSOP-a; ▪ Implementacija ESMP odredbi.			+ Izvođač radova (praćenje odredbi TMP, CSOP, ESMP)		
▪ Uticaj na rijeku Vrbas	▪ Nasipanje mora biti kontrolirano da ne ugrozi protjecajni profil rijeke Vrbas ▪ Osigurati da se radovi pjeskarenja kod izgradnje i rušenja izvode sa zaštitnim pokrivačima, tako da se onemogući da otpad dospije u rijeku, te da se spriječi kapanje boje u rijeku	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorno tijelo*	
▪ Uticaj na staništa riba i kvalitet vode	▪ Za izbjegavanje ovih negativnih utjecaja, mogu se koristiti sljedeće mjere ublažavanja: - Ograničiti izvođenje radova van sezone mriještenja riba; - Osigurati da su betonski radovi izolirani od vodotoka; - Osigurati da se, tijekom radova sanacije, prljave vode iz strojeva propisno zbrinu; - Osigurati da se miješalice i druga oprema ne ispiru u blizini vodotoka; - Osigurati da se pjeskarenje mostovnih konstrukcija i radovi rušenja izvodi sa zaštitnim pokrivačima tako da otpad ne dospije u rijeku i da je kapanje boje uhvaćeno u cerade; - Osigurati da se ne ugrozi tok rijeke zbog preusmjerenja tijekom radova na temeljima; - Poštovati sve odredbe zaštite u skladu sa lokalnom legislativom koje proizlaze iz zaštite korita i rijeke Vrbas.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorno tijelo*	

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
Uticaji na lokalni saobraćaj (povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione), korištenje samo jedne trake što dovodi do zastoja ograničenja pristupa	- Implementacija TMP; - Uvođenje odgovarajuće signalizacije i znakova upozorenja; - Pravovremeno informisanje javnosti o smetnjama u saobraćaju.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorno tijelo*	U saradnji sa kantonalnim Ministarstvom unutrašnjih poslova i BHAMK-om
Privremeno zauzimanje zemljišta u javnom ili privatnom vlasništvu u svrhu smještaja osoblja, skladištenja mašina i materijala	- Izbjegavanje privremenog korištenja parcela u privatnom vlasništvu; - U slučaju da izbjegavanje nije moguće, implementacija zahtjeva RPF za privremeno zauzimanje parcela	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	
Emisije u zrak: -izduvni gasovi -prašina	- Visokokvalitetna fosilna goriva (sa niskim procentom sumpora i olova) moraju se koristiti za građevinske mašine i opremu; - Sve mašine i vozila koja se koriste za izgradnju /	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	

* Nadzorno tijelo će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema zakonodavstvu Federacije BiH.

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	rekonstrukciju / rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole; - Vozila se moraju redovno održavati; - Potrebno je koristiti opremu sa ugrađenim filterima za smanjenje emisije čađi; - Kada nisu u upotrebi, oprema i mašine se moraju ugasiti; - Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h; - Gradilište se mora polijevati vodom da se spriječi pojava prašine (u područjima sa suhim tlom gdje radovi proizvode prašinu) - Pijesak i šljunak moraju biti transportovani pokrivenim kamionima.					
- Povećan nivo buke i vibracija: - emisija buke i smetnje izazvane bukom; - vibracije	- Ograničavanje vremena izvođenja radova samo na dan (dan: 06:00 do 22:00, noć: 22:00-06:00; ili po dogovoru s lokalnom zajednicom) - U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke, mora se ograničiti istovremena upotreba mašina koje proizvode vuku iznad 70 dB; - U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke mora se manjiti broj kamiona koji dnevno dolaze na gradilište - Sve mašine i vozila koji se koriste za izgradnju / rekonstrukciju / rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole; - Oprema i mašine koji se ne koriste moraju biti ugašeni; - Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	treba biti ograničenai na 20 km/h;					
- Emisije u vodu: - moguća kontaminacija površinskih voda	- Osigurati postojanje plana za hitne slučajeve, kojim se sprječavaju curenja i razlivanja, koja se mogu pojaviti u slučaju nesreće na radu - Spriječiti aktivnosti popravki, rukovanja mašinama, gorivima ili mazivima na prostorima koji nisu specijalno određeni za ove aktivnosti - Odgovarajuće odlaganje otpada i odvajanje opasnog otpada, kao i angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; - Moraju se koristiti sistemi za sakupljanje ulja i goriva, kako bi se spriječilo curenje; - Radi prevencije curenja, vozila i mašine moraju se redovno održavati	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	
- Degradacija tlaa i emisije u tlo: - Erozijska tla - kontaminacija tla uljem, gorivom i drugim opasnim materijalima	- Neophodno je osigurati objekte odvodnje radi odgovarajuće odvodnje sa gradilišta; - Pravilno odlaganje otpada; odvajanje opasnog otpada; angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; - Sistemi za prikupljanje ulja i goriva, ugrađenih radi sprječavanja curenja	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	
- Degradacija bioloških i okolišnih resursa: - Uništavanje vodnih staništa uslijed promjena vodnog	- Sprječavanje i kontrola izlivanja ulja, goriva i hemikalija, koji mogu naći put do vodotoka - Radovi u koritu moraju se minimizirati i ograničiti; - Humusni sloj se mora vratiti, uz ponovno zasijavanje površina nakon završetka radova - Za radove se može koristiti samo zemljište određeno za upotrebu za određeni projekat i nije dozvoljeno	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
režima i opterećenja tla; - Uklanjanje vegetacijskog pokrivača	korištenje drugog zemljišta, npr. za skladištenje građevinskog materijala, parkiranja teških mašina i sl u smislu posljedica za tlo.					
▪ Neadekvatno rukovanje otpadom	▪ Implementacija WMP, koja će osigurati okolišno ispravno prikupljanje otpada, njegovo skladištenje, transport i konačno zbrinjavanje, ili ponovnu upotrebu / reciklažu. ▪ Uklonjeni materijal sa mosta biće zbrinut prema WMP; ▪ Nije dozvoljeno skriveno uklanjanje otpada na gradilištu, uključujući otvoreno spaljivanje otpada. ▪ Otpad treba skladištiti u kratkom vremenskom periodu i treba ga ukloniti što prije. ▪ Otpad treba prvenstveno reciklirati ili ponovo koristiti gdje je to moguće, a zatim konačno zbrinuti ▪ Na gradilištu nije dozvoljeno spaljivanje otpada ▪ Otpad koji se ne može ponovo upotrijebiti treba predati ovlaštenoj kompaniji ili agentu. ▪ Lokacije za odlaganje građevinskog materijala određuje općina i sa njima treba upravljati na okolišno najefikasniji način..	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	+ lokalne kompanije za upravljanje otpadom
▪ Neadekvatna sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu: - Obezbijediti radnicima sigurno i zdravo radno okruženje, kao što je to definisano u Planu za upravljanje zdravljem i sigurnošću na radu (engl. Occupational Health and Safety Management Plan (OHSMP), koji je dio Plana organizacije gradilišta	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	(engl. Site Organization Plan (CSOP) koji se radi za projekat - Obezbjediti ličnu zaštitnu opremu, - Poštovati sigurnosne procedure, - Obezbjediti prenosive toalete, - Obezbjediti pitku vodu -					
Akcidentne situacije npr. izlivanje ulja, masti, goriva i sličnih opasnih materija	- Implementacija plana upravljanja zaštitom životne sredine koja uključuje: - Plan za slučaj izlivanja, - Plan spremnosti za hitne slučajeve i reagovanje. - Implementacija plana upravljanja vatrom i eksplozijom	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	
Nabavka i transport materijala	Implementacija CSOP-a kako bi se osiguralo da se materijali transportuju u pokrivenim vozilima kako bi se smanjili negativni uticaji na životnu sredinu	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	
Asfaltiranje mostova i farbanje ograda na mostima	- Osigurati da se ne dogodi slučajno ili namjerno deponovanje asfalta u riječno korito; - Osigurati da se pjeskarenje konstrukcije mosta izvodi sa zaštitnim pokrivačima i da je za kapanje boje predviđena odgovarajuća podloga;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	
Uticaj na proticajni profil rijeke Vrbas	- Radovi se trebaju izvoditi pri niskom vodostaju; - Strogo kontrolirati radove iskopa ispod temelja; - Ograničiti kretanje vozila u koritu rijeke; - Materijal iz iskopa ne smije se doponovati u koritu, niti na obalama;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	

Uticaj/problem	Mjere ublažavanja uticaja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	▪ U rijeci se ne smije odlagati otpad; ▪ Ne smije se u potpunosti prekinuti tok rijeke; ▪ Mora se održavati visokih standarda zaštite korita i protjecajnog profila rijeke tijekom izvođenja radova.					

PROCEDURE U SLUČAJU PRONALASKA						
Uticaji na kulturno-historijsko naslijeđe i/ili NUS	Ako se na gradilištu ili blizu njega otkrije arheološko ili neko drugo nalazište, neophodno je trenutno obustaviti radove i obavijestiti lokalne vlasti;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	U slučaju nalazišta koje spadaju u kulturno naslijeđe, radove nadzire ovlaštena institucija
FAZA KORIŠTENJA						
Problemi zbog nedostatka održavanja	Radovi na redovnom održavanju cesta / mostova	Uključeno u radove održavanja	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	
Zagađenje rijeke Vrbas	- Ugradnja separatora masti i ulja u skladu EN ISO 858-1 i 858-2 - Redovno održavanje sistema za pročišćavanje voda u skladu s Odjelom održavanja u JP Ceste FBiH					
Smanjenje sigurnosti na cesti zbog povećanja saobraćaja i brzine	Redovno održavanje opreme i signalizacije na cesti	Uključeno u radove održavanja	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	

8. PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA

Tabela ispod predstavlja plan monitoringa potreban za gradilište - napravljen u skladu sa mjerama za ublažavanje posljedica u svrhu izbjegavanja ili smanjenja negativnih uticaja.

Prije početka radova, u skladu sa zahtjevima ESMP-a, i minimalnim zahtjevima monitoringa, koji su opisani u daljem tekstu, bez ograničenja na ove zahtjeve, izvođač radova će pripremiti detaljnu listu mjera ublažavanja i parametara koji će se pratiti, te će pripremiti podatke specifičnih početnih mjerenja na lokaciji, koji su predviđeni u programu monitoringa.

Plan monitoringa na gradilištu koriste Nadzorni inženjeri JP Ceste FBiH. Potpisane liste će biti proslijeđene JP Ceste FBiH, koji će biti odgovorni za monitoring/praćenje i izvještavanje o usklađenosti.

JP Ceste FBiH će voditi registar pritužbi, koji će sadržavati sve informacije o problemima ili pritužbama koje je primila zajednica ili druge zainteresovane strane. To će uključivati: vrstu pritužbe, vrijeme i radnje za njihovo rješavanje i ishod.

Tabela 7.: Program okolišnog i socijalnog monitoringa

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
FAZA PRIJE IZGRADNJE								
▪ Stvaranje radnih mjesta i uticaj na lokalna preduzeća	▪ Broj zaposlenih osoba iz lokalnog stanovništva ▪ Pravovremeno informisanje lokalne zajednice	Šire područje izgradnje	Inspekcija	Prije izgradnje	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova	Izvođač radova
▪ Privremeno zauzimanje zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu u cilju izgradnje pristupnih puteva i smještaja osoblja, mašina i materijala	▪ Implementacija RPF odredbi	Gradilište	Izveštaj izvođača radova	Prije izgradnje i tokom izgradnje kada je to potrebno	Uključeno u ugovor o izgradnji	Uključeno u ugovor o izgradnji	Izvođač radova	Izvođač radova
FAZA IZGRADNJE								
▪ Ograničenja pristupa	▪ Osigurani alternativni prilazi, ▪ Uspostavljen TMP, ▪ Implementacija RPF-a, osigurani mehanizmi kompenzacije za privrednike kojim je ograničen pristup I ponovna uspostava pristupa	Gradilište	Vizuelni pregled	Nasumično provjeravanje najmanje jednom sedmično tokom izgradnje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH
▪ Ograničenja upotrebe zemljišta i oštećenja privatne svojine (poljoprivredne parcele,	▪ Uspostavljen CSOP, ▪ Primjena odredbi RPF-a o postupcima kompenzacije u slučaju povremene upotrebe	Gradilište	Vizuelni pregled+ centralni dnevnik	Prije izgradnje i nasumično provjeravanje najmanje jednom	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste	Nadzorno tijelo + JP Ceste

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
linijski objekti, i ograde) zbog odlaganja građevinskog otpada, kampova za radnike i parkiranja teških mašina	zemljišta koje se nije moglo izbjeći, naknada će biti obezbijeđena pogođenim vlasnicima / korisnicima ▪ Pritužbe		pritužbi	sedmično tokom izgradnje			FBIH	FBIH
▪ Uticaji na lokalni saobraćaj (povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione, suženje puteva na samo jednu traku što uzrokuje zastoj u saobraćaju i ograničava pristup)	▪ Uspostavljen TMP ▪ Struktura saobraćaja, ▪ Pravovremene informacije građanima	Na gradilištu i u okolici	Vizuelni pregled i inspekcija	Nasumične provjere tokom sedmice	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo	Nadzorno tijelo
▪ Emisije u zrak: -izduvni gasovi -prašina	▪ Nivo prašine (količina taložnih čestica i lebdećih čestica) ▪ Emisije izduvnih gasova od vozila i opreme ▪ (SO ₂ , NO ₂ , dim i PM ₁₀)	Gradilište	Mjerni uređaji	Kao bazna mjerenja prije radova, tokom izgradnje kada je to potrebno i po pritužbama građana i radnika	-	500 USD/mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Ovlašćena laboratorija
▪ Povećan nivo buke i vibracija: - nivo buke; - vibracije	▪ Nivo buke	U naseljenim mjestima u blizini gradilišta	Mjerni uređaji	Po nalogu nadzornog organa ili u slučaju pritužbi građana	-	500 USD /mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Ovlašćena laboratorija

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
- Emisije u vodu: - moguća kontaminacija površinskih voda	- Analiza parametara kvaliteta površinskih voda: - Hemijska analiza (PH vrijednost, zamućenost, provodljivost, temperatura, suspendirane čestice, KPK, BPK₅, azotna jedinjenja) - Standardne bakteriološke analize	U vodotocima a nizvodno blizu gradilišta (Rijeka Vrbas)	Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Kao bazna mjerenja prije radova i po nalogu nadzornog organa ili po prigovoru građana	-	1000 USD /mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Ovlašćena laboratorija
Zagađenje površinskih vodotoka	Prisustvo uljanog filma u površinskim vodotocima	U vodi nizvodno blizu gradilišta (Rijeka Vrbas)	Vizuelni pregled + Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Po nalogu nadzornog organa ili po prigovoru građana	-	500 USD /mjerenje	Izvođač radova + Nadzor	Ovlašćena laboratorija
Zagađenje tla	Kvalitet tla, uključujući: PH vrijednost, teške metale, fosfor, azot, Na, Ca, soli,	Na reprezentativnim parcelama u okolini gradilišta	Uzimanje uzoraka i standardna laboratorijska analiza	Kao bazna mjerenja prije radova i po nalogu nadzornog organa ili po pritužbi građana	-	500 USD /mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Ovlašćena laboratorija
Emisije u vodu i tlo zbog nepravilnog rukovanja otpadom	- Uspostavljen CSOP; - Uspostavljen WMP; - Primjena zaštitnih pokrivača	Gradilište	Vizuelni pregled, evidencija o	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova +	Izvođač radova

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
	prilikom rušenja i pjeskarenja		odlaganju ili računi od deponija				nadzor	
Degradacija bioloških i ekoloških resursa	Pregled lokacije za bilo koju endemsku ili ugroženu vrstu	U zoni koridora direktnih i indirektnih uticaja	Snimci na terenu i uključivanje nalaza u ESMP	Kao bazno istraživanje prije početka radova	-	-	Izvođač radova	Ovlaštena institucija
Upravljanje otpadom	Implementacija WMP	Gradilište	Vizuelni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Redovno tokom izgradnje, po potrebi. Evidencija i interni izvještaju o deponovanju vršiće se dnevno i mesečno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + Nadzor	Izvođač radova
Akcidentne situacije, npr. prosipanje, curenje	- Implementacija EMP-a koja uključuje: - Plan za slučaj izlivanja, - Spremnost za hitne slučajeve i - Plan postupanja	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
Nabava materijala	Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, saglasnosti za materijale i sl.)	Gradilište	Izvještaji	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
▪ Transport materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, licence itd.)	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
▪ Sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu (zaštitna oprema, toaleti, voda za piće itd.)	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
▪ Riječno korito i vodotok	▪ Promjene na protjecajnom profilu rijeke, uključujući poplave, zadržavanje vode ili kompletno presjecanje protjecajnog profila tijekom izvođenja radova. ▪ Promjene na riječnim obalama ▪ Odlaganje otpada na obale ili u riječno korito ▪ Neovlašteni radovi u koritu	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
FAZA KORIŠTENJA								
▪ Emisije u vodu	▪ Analiza parametara kvaliteta vode: ▪ Hemijska analiza (PH vrijednost, zamućenost, provodljivost, temperatura, suspendirane čestice, KPK, BPK₅, sastojci sa azotom,	Na ispustu iz separatora masti i ulja	Uzimanje uzoraka	Jednom godišnje	Interni resursi	1000 USD/uzorak	JP Ceste FBiH	Ovlašteni laboratorij

Potencijalni uticaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring ?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Izvršenje	Operativno	Izvršenje	Operativno
	ukupne masti i ulja, mineralna ulja);							

Napomena: Sve mjere ublažavanja i parametri koje treba nadgledati treba uključiti u ukupnu cijenu izvođenja radova. Tabela uključuje dodatne cijene koje treba predvidjeti za uzimanje uzoraka i laboratorijskih ispitivanja, isključivo kao informacija za procjenu ukupnih troškova izgradnje.

9. IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE

9.1 IMPLEMENTACIJA PROJEKTA

JP Ceste FBH je implementator projekta i odgovorno je za implementaciju i usklađenost projekta u skladu sa ESMP-om. Javnost ima pravo da učestvuje direktno ili indirektno, uz mogućnost izražavanja svojih interesa i mišljenja u procesu donošenja odluka tokom svih projektnih aktivnosti.

Biće osigurana primjena svih utvrđenih mjera zaštite okoliša i društva kao i programa monitoringa okoliša. Izvođač radova će biti odgovoran za sprovođenje mjera za ublažavanje uticaja na okoliš tokom izgradnje. Izvođač će zaposliti stručnjake za zaštitu okoliša, kako bi nadzirao sprovođenje odgovornosti Izvođača i biće u komunikaciji sa investitorom. JP Ceste FBiH će osnovati Komisju za pritužbe, koja će zaprimiti sve pritužbe tokom provedbe Projekta u skladu sa mehanizmima za pritužbe propisanim u EMP i ESMF za Program modernizacije magistralnih cesta Federacije BiH. Osim toga, Tim za implementaciju projekta JP Ceste FBiH uključuje eksperte iz oblasti okoliša i socijalnih pitanja. Za vrijeme implementacije projekta Investitor će nadgledati usklađenost Izvođača sa odredbama i ESMP-a.

Po završetku projekta, JP Ceste FBiH će biti zadužen za upravljanje i održavanje objekata. Redovno i blagovremeno praćenje vršiće se u skladu sa planom monitoringa.

9.2 PROCES IZVJEŠTAVANJA

9.2.1 Izvođač radova - JP Ceste FBiH

Izvođač radova će pripremiti Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostaviti ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom, u analognom i digitalnom obliku.).

Proces izvještavanja u slučaju neočekivanih situacija ili ugrožavanja okoliša i društva mora biti neposredan. Izvođač radova dužan je odmah obavijestiti JP Ceste FBiH i lokalnu zajednicu nakon što se neočekivan slučaj dogodi, putem telefona +387 33 250 370 ili putem e-mail adrese na internet stranici JP Ceste FBiH <http://www.ipcfbih.ba/ba/kontakti/kontakti.shtml>.

Izvještaji izvođača radova JP Ceste FBiH treba da sadrže spisak i opis izvršenih aktivnosti, kao i preporuke i planirane buduće aktivnosti i mjere zaštite.

9.2.2 Nadzorni inženjer – JP Ceste FBiH

Nadzorni inženjer priprema Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostavlja ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom), u analognom i digitalnom obliku.)

9.2.3 JP Ceste FBiH – Svjetska banka

JP Ceste FBiH će pripremiti godišnje izvještaje o zdravlju i sigurnosti životne sredine (engl. Annual Environmental Health and Safety Reports (AEHS)), uključujući indikatore monitoringa i izvještaje o implementaciji njihovih zahtjeva prema ESMP-u i dostaviti ih Svjetskoj banci na razmatranje.

U slučajevima nezgoda većih razmjera ili smrti na gradilištu, JP Ceste FBiH će odmah obavijestiti Svjetsku banku o tome.

10. JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA

10.1 JAVNA RASPRAVA

Javna rasprava na temu ESMP-a organizirana je u Bugojnu nakon što su Svjetska banka i JP Ceste FBiH odobrile nacrt ESMP-a.

Nacrt ESMP-a je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na stranicama JP Ceste FBiH od 07.02.2018. godine. Javna rasprava je najavljena na web stranici JP Ceste FBiH i na web stranici Općine Bugojno 07.02.2018., a u lokalnim novinama (Dnevni Avaz) najavljena je 09.02.2018. godine. Javnoj raspravi koja je održana 26.02.2018. godine u Bugojnu u prostorijama Općine Bugojno prisustvovalo je 22 zainteresirana subjekta, a Zapisnik sa javne rasprave nalazi se u Prilogu 3 ovog dokumenta.

Evidencija o javnoj raspravi, odnosno pritužbama predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraju se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u završni ESMP.

Nakon javne rasprave dokument je ponovo objavljen na web stranici JP Cesta FBiH.

10.2 OBJAVA INFORMACIJA

Nacrt ESMP-a bio je dostupan na internet stranici JP Ceste (www.jpcfbih.ba) na lokalnom jeziku i na internet stranici Svjetske banke na engleskom jeziku. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost dobila je sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolišna pitanja.

Tokom građevinskih radova izvođač će mjesečno dostavljati informacije JP Ceste FBiH o procesu rada koji će biti objavljen na internet stranicama JP Ceste FBiH i BHAMK-a (Auto-savez BiH) u vezi sa privremenim režimom odvijanja saobraćaja.

Dinamički plan radova i eventualne izmjene plana objaviće se dvije sedmice prije početka radova na internet stranici JP Ceste FBiH kao i u lokalnim novinama, radio i televizijskim stanicama. Dinamički plan će pružiti informacije o početku i kraju radova, što može uticati na pogođene grupe (kao što su promjene saobraćaja / vode / režima snabdijevanja električnom energijom, prilaza, buke i prašine zbog građevinskih radova).

10.2.1 Mehanizam za pritužbe

Osim institucionalno dostupnog redovnog i vanrednog pravnog lijeka i postojećih institucija, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sudjelovanju općina pod čijim se administrativnim nadležnostima vrši projekat, u ovom slučaju sa Općinom Bugojno.

Rješavanje pritužbi osnovan za ovaj projekat realizira se preko Centralne komisije za registar pritužbi (engl. Central Feedback Desk (CFD)) na nivou JP Ceste FBiH, koja će služiti i kao informativni centar na nivou projekta i mehanizam za pritužbe, dostupan onima na koje utiče implementacija svih podkomponenata projekta. CFD će služiti osobama pogođenim direktno ili indirektno građevinskim radovima.

Formular za pritužbe (Prilog 1) kao ispis će biti dostupan u općinskoj upravi, na gradilištu i u kancelarijama JP Ceste FBiH i biće dostupna za preuzimanje na internet stranici JP Ceste FBiH (www.jpfbih.ba) i internet stranici općine.

Pritužba se može prijaviti pismenim putem kod izvođača radova na gradilištu, kao i u kancelarijama izvođača. Izvođač radova je obavezan da podnese formular za pritužbe za registraciju, objasni mehanizam za pritužbe građaninu i proslijeđeni popunjen obrazac za pritužbe proslijeđuje Centralnoj komisiji za registar pritužbi u JP Ceste FBiH. Pritužba se takođe može popuniti u JP Ceste FBiH, telefonom, telefaksom i putem e-pošte na naznačenu e-mail adresu zalbena@jpcfbih.ba, ili putem pošte na adresu Terezija 54, 71000 Sarajevo.

Informativni letak u vezi sa mehanizmom za pritužbe biće dostupan na gradilištu u svako doba, bilo da je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Informativni letak će se plastificirati i postaviti na informativnoj ploči gradilišta da bude dostupan korisnicima u svakom trenutku.

Svi podnosioci pritužbe će biti arhivirani u registar i biće im dodijeljen broj, te će primitak istih biti potvrđen u roku od 3 radna dana.

CFD će uložiti sve razumne napore kako bi pritužbu riješio nakon zaprimanja iste. Ako CFD nije u stanju da se bavi pitanjima koja su pokrenuta neposrednim ispravkama, identifikovat će se dugoročna korektivna akcija. Podnosilac pritužbe će biti obavešten o predloženoj korektivnoj akciji i praćenju njene realizacije u roku od 14 radnih dana nakon potvrde primitka pritužbe.

Ako se konkretno pitanje pokrenuto pritužbenim postupkom ne može riješiti ili ako nije potrebno djelovanje, detaljno objašnjenje / opravdanost će biti data podnosiocu pritužbe zbog toga što pitanje nije adresirano. Odgovor će takođe sadržati objašnjenje o tome kako osoba / organizacija koja je pokrenula pritužbu može nastaviti sa pritužbama u slučaju da odgovor nije zadovoljavajući.

U svakom trenutku, podnosioci pritužbe mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH.

11. Zahtjevi za početak radova

11.1 Okolišni aspekti

Izvođač radova će uspostaviti sva potrebna bazna istraživanja prije početka radova. Osnovni podaci za monitoring uključuju podatke o kvalitetu vazduha, podatke o kvalitetu površinskih voda, podatke o kvalitetu tla, pregled lokacije za sve ugrožene i endemične vrste i druga pitanja zaštite životne sredine u zoni koridora direktnih i indirektnih uticaja. Izvođač radova je dužan da obezbjedi ova mjerenja tokom i nakon završetka radova. Izvođač radova će osigurati da mjerenja vrše ovlašćene institucije i da se zasnivaju na nalazima i preporukama kvalifikovanog stručnjaka.

U slučaju da je kanalizacija iz domaćinstava priključena na sistem odvodnje, o ovome će biti obaviještene nadležne institucije, jer je prikupljanje otpadnih voda u nadležnosti općina. Izvođač će ovo provjeriti prije početka radova.

Izvođač radova će napraviti Plan organizacije gradilišta (engl. Construction Site Organization Plan (CSOP)) koji se sastoji od:

- a. Plan implementacije ovoga ESMP-a,
- b. Detaljan plan upravljanja otpadom (engl. Waste Management Plan (WMP))
- c. Studija o sigurnosti (uključuje elaborat o sigurnosti na radu i elaborat o zaštiti od vatre i eksplozija)
- d. Plan upravljanja saobraćajem (engl. Traffic Management Plan (TMP)), koji će izraditi izvođač radova prije početka radova na izgradnji.

Ove studije moraju biti urađena u skladu sa zakonodavstvom FBiH⁷, prije početka izvođenja radova, dok su zakonske obaveze Izvođača radova određene u tenderskoj dokumentaciji i ugovoru i zasnivaju se na odredbama ovog ESMP-a. Izvođač radova dostavlja ove studije nadzornom inženjeru JP Cesta FBiH, stručnjacima za zaštitu okoliša i socijalne aspekte, prije početka radova, a moraju biti prihvaćeni i odobreni prije početka radova.

Zbog vremenskih ograničenja, koja se odnose na objavu tendera, javne rasprave se moraju održati prije početka radova, ali nakon objave tendera za izvođenje radova, zbog čega je moguće da će EMP, koji je uključen u tenderski dokument, biti neophodno ažurirati nakon javnih rasprava. Izvođač će biti obavezan primjenjivati ažurirani ESMP.

⁷ Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju, Sl. novine FbiH br. 48/09, 75/09 i 63/12

11.2 Socijalni aspekti

- Sporazum o privremenom korištenju sa vlasnicima (za private I javne površine)
- Isplata naknada u skladu sa odredbama RPF prije ulaska u posjed.

PRILOZI

PRILOG 1. FORMULAR ZA PRITUŽBE

	REFERENTNI BROJ (Popunjava službenik)	
KATEGORIJA PRITUŽBE	A) Pogođen eksproprijacijom	
	b) Svi ostali	
INFORMACIJE O PODNOSIOCU PRITUŽBE		
IME I PREZIME		
GODINA ROĐENJA		
POL	M	Ž
ADRESA		
TELEFON/MOBITEL		
E-MAIL		
Opis incidenta (Šta se desilo? Gdje? Kome? Šta je rezultat problema?)		
Datum incidenta?		
- Pritužba na događaj koji se desio jednom – Datum: _____ - Događaj koji se desio više puta (Koliko puta?) _____ - U toku (trenutno imam problem)		
Šta biste voljeli da se desi??		
DATUM:	POTPIS:	
OVAJ FORMULAR VRATITI U : <i>CENTRALNA KOMISIJA ZA REGISTAR PRITUŽBI</i> <i>JP CESTE FBH</i> <i>Terezija 54,</i> <i>71000 Sarajevo</i> <i>Napomena: Sve kopije se vraćaju PIU</i>		

PRILOG 2. TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI

Br.	Datum prijema	Vrsta pritužbe (odnosi se na eksproprijaciju, radove ili ostalo)	Opis pritužbe	Podnosioc pritužbe		Datum potvrde o prijemu	Opis preduzetih akcija	Datum rješavanja pritužbe
				Status	Sex			

PRILOG 3. IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Bugojno i naselja koja gravitiraju području namjeravane rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, da uzmu učešće u

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu **Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas**

koja će se održati u Bugojnu, u prostorijama općine Bugojno 26.02.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> i na web stranici općine Bugojno.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 26.02.2018. putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba.

Dnevni red:

1. Prezentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

07.02.2018.

Obavijest o Javnoj raspravi u lokalnim novinama „Dnevni Avaz“ (09.02.2018.)

sarajevski kanton

Dnevni avaz, petak,
9. februar/veljača 2018.

13

NAHOREVSKA BRDA Konačno imaju osnovne uvjete za život

Mještani dobili vodu nakon tri decenije suhih slavnina

Uvijek smo se patili, rekla Krežak • Vodom opskrbljeno 220 domaćinstava
• Izgrađeno 6.000 metara vodovoda s izvora Klanice do rezervoara u naselju

Nahorevska Brda: Ne moraju više vodu nositi u kantama

Pitka voda, nakon 30 godina čekanja, jučer je potekla iz česme u kući Mirsade Pandžić. U Nahorevskim Brdima, naselju u općini Centar, njeno domaćinstvo jedno je od 220 koja su jučer dobili vodu.

- Ne mogu vjerovati da smo nakon toliko godina

dočekali da imamo vodu. Nećemo se više patiti - kazala je Pandžić.

Suze i nevjerica

U suzama i nevjerici bila je Fata Krežak, koja u ovom naselju živi od rođenja. Za njenog života nikad nije imala vodu u kući morala je

Prvi put imaju vodu na česmi

Vode nema još 105 kuća

Kako su kazali iz Općine, u ovaj projekt uloženo je više od 2.000.000 KM. Načelnik

Nećad Ajnadžić najavio je da će ove godine voda doći do još 105 domaćinstava.

donositi iz drugih mjesta.

- Decenijama sam čekala ovaj dan, da imam vodu na česmani. Uvijek smo se patili, ali više, hvala Bogu, ne moramo. Moramo se sad na- viknuti na to da imamo vodu u kući - rekla je Krežak.

Prava trakavica

Sreću nije krio ni Meho Bukarić, koji je, kako je rekao, pitku vodu godinama

donosio iz grada.

Izgradnja vodovoda u Nahorevskim Brdima inače je posljednjih godina bila prava trakavica. A samo zahvaljujući upornosti mještana, s njihovim predstavnikom Fikretom Čolićem na čelu, i nadležnima u Općini, ovaj projekt je završen. Izgrađeno je 6.000 metara vodovoda s izvora Klanice do rezervoara u naselju. A. MISIMOVIC

Pandžić: Ne mogu vjerovati

Bukarić: Veliki doživljaj

Krežak: Nećemo se više patiti

Konakovićovo pismo UNSA-i i Privrednoj komori

Traži stručnjake da vode ZOI

Premijer KS Elmedin Konaković zbog sve lošijeg rada Skupštine i Nadzornog odbora ZOI '84 stranačke ljude odlučio je zamijeniti stručnjacima. Tako je jučer poslao dopis Rektoratu Univerziteta u Sarajevu,

Privrednoj komori i Udruženju poslodavaca KS da predlože stručne kadrove za upravljačke strukture, koji će činiti novu Skupštinu ZOI-ja. U dopisu piše da Vladi imena dostave do 14. februara.

Ovo bi, inače, mogla biti uvertira u smjenu članova Skupštine, Nadzornog odbora i direktora preduzeća ZOI '84, čiji izvještaji radu Skupština KS na posljednjoj sjednici nije usvojila. F. Sa.

Konaković: Uputio dopis

Mask: Digao se poput feniksa

Ličnost dana Iлон Mask

Iron Man stvarnog svijeta

Njegova raketa može ići do Marsa, pa čak i do najdalje planete u Sunčevom sistemu, Plutona

Iлон Mask (Elon Musk), južnoafrički investitor, inženjer, izumitelj i multimiliardjer, u životu je prošao i dobro i loše, potonuo, ali se i digao poput feniksa.

Sada će u analize historije ući kao osoba koja je lansirala najsnažniju raketu na svijetu, vlastiti „Falcon Heavy“.

Privatna američka firma „SpaceX“ tako je ostvarila novu prekretnicu, a sam Mask tvrdi da raketa može ići do Marsa, pa čak i do najdalje planete u Sunčevom sistemu, Plutona. Kaže da

još pokušava shvatiti šta se dogodilo, jer mu sve izgleda nadrealno.

Lansiranje je koštalo 500 miliona dolara, a čak tri puta kompanija zamalo nije otkazala cijeli projekt.

Mask je rođen 28. juna 1971. u Pretoriji. Na čelu je firmi poput „Tesla“ i „SpaceX“, a danas ga mnogi smatraju Iron Manom stvarnog svijeta.

Od oktobra 2017. Maskovo bogatstvo se procjenjuje na 21 milijardu dolara, čime je u 2017. postao 21. najbogatija osoba u Americi. AL TI.

Pravo na pomoć iz budžeta
Novčana podrška
porodiljama i borcima

Porodice s djecom i članovi porodica boraca u Općini Novo Sarajevo imaju pravo na dodatak za djecu, a uvećani dodatak za invalide, bolesnu djecu, djecu bez jednog ili oba roditelja.

- Matke koje nisu u radnom odnosu imaju pravo na jednokratnu pomoć za opremljenje novorođenčeta, prehranu djeteta do šest mjeseci života, subvencioniranje dijela troškova smještaja boravka djece u predškolskim

ustanovama. Porodilje mogu ostvariti pravo na isplatu po 50 KM mjesečno u trajanju od godinu, kao i na dodjelu jednokratne naknade za porođilje po rođenju blizanaca, trećeg i svakog narednog djeteta u iznosu od 500 KM po djetetu - kazali su iz Općine. Kada je u pitanju boračka kategorija, oni imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć, oni čija primanja po članu domaćinstva ne prelaze iznos najniže penzije. F. Sa.

United Nations Development Programme

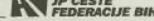
Empowered lives.
Resilient nations.

United Nations Development Programme (UNDP) is the UN's global development network, advocating for change and connecting countries to knowledge, experience and resources to help people build a better life. If you are highly motivated, pro-active, energetic, enjoy challenges, enthusiastic, capable of working independently in a complex environment, we strongly encourage you to apply for the following national position in Sarajevo

Field Associate

Detailed job description and UNDP Personal History Form (P11 form) are available at UNDP Reception, Zmaja od Bosne bb, Sarajevo or at www.ba.undp.org. Interested candidates are invited to submit their online application including P11 by 22 February 2018 through www.ba.undp.org only.

JP CESTE FEDERACIJE BIH

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Bugojno i naselja koja gravitiraju području namjeravane rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, da uzmu učešće u

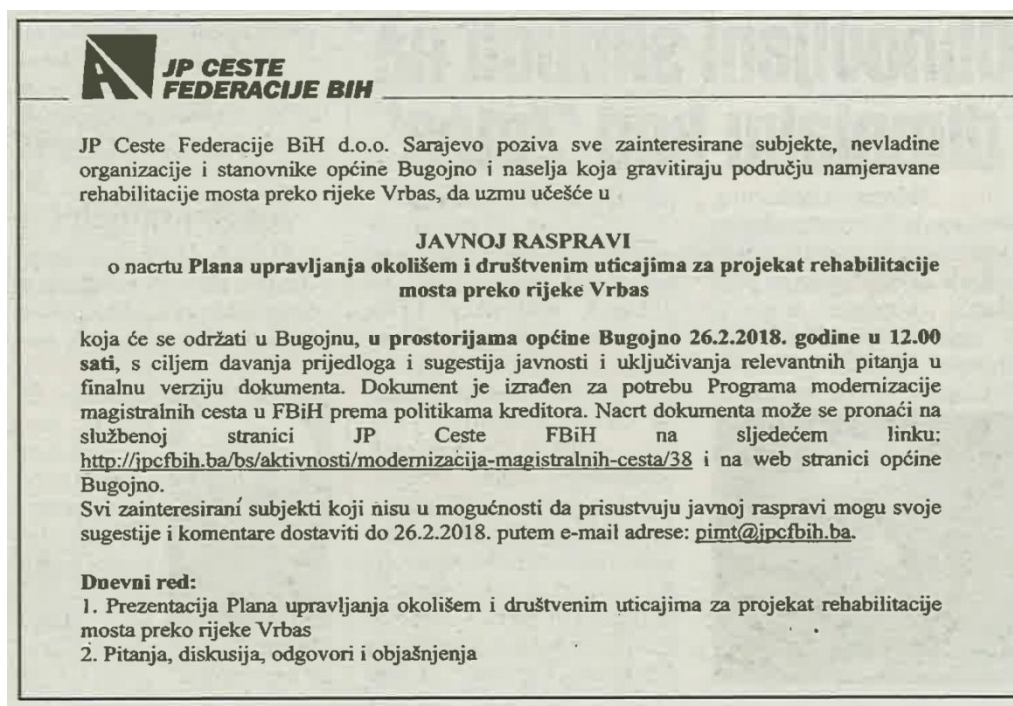
JAVNOJ RASPRAVI
o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim uticajima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas

koja će se održati u Bugojnu, u prostorijama općine Bugojno 26.2.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema političkim kreditima. Nacrt dokumenta može se proučiti na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/ba/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/28> i na web stranici općine Bugojno.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 26.2.2018. putem e-mail adrese: pim@jpcfbih.ba

Dosevni red:

1. Prezentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim uticajima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Web adrese na kojima se nalaze objave poziva na Javnu raspravu i screenshot objave na web stranici:

1. Web stranica JP Cesta FBiH

<http://ipcfbih.ba/bs/novosti/javna-rasprava-o-nacrtu-plana-upravljanja-okolisem-i-drustvenim-aspektima-za-projekat-rehabilitacije-mosta-preko-rijeke-vrbas/27> - objavljeno 07.02.2018.

http://dev.ipcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMP_Vrbas.pdf - B/H/S verzija (objavljena 07.02.2018.)

<http://ipcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38>

http://dev.ipcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMS_Vrbas_EN.pdf - engleska verzija (objavljena 07.02.2018.)

<http://ipcfbih.ba/en/activities/modernization-of-main-roads/38>

JP Ceste Federacije BiH | Javna rasprava o nacrtu Pla... | Javna rasprava o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas/27

JP Ceste Federacije BiH | Početna strana | Katastr... | http://www.zajko-gis...

NOVOSTI, OBAVIJESTI I AKTUALNOSTI

Javna rasprava o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas

07.02.2018.

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Bugojno i naselja koja gravitiraju području namjeravane rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, da uzmu učešće u javnoj raspravi.

Javna rasprava će se održati u Bugojnu, u prostorijama općine Bugojno 26.02.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://govt.ba/ba/aktualnost/modernizacija-magistralnih-cesta-36> i na web stranici općine Bugojno.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 26.02.2018. putem e-mail adrese: pim@jpcfih.ba.

Dnevni red:

1. Presentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Potpisan ugovori za završetak i nadzor radova na M-18, dionica Klodanj-Podpaklenik sa planinskim prevojem Karaula

05.02.2018.

Javna rasprava o Planu upravljanja okolišem i društvenim pitanjima specifičan za lokaciju, uključujući monitoring nultog stanja za dionicu Neum – Stolac

31.01.2018.

Potpisani ugovori za izvođenje radova na magistralnoj cesti M17.3 Neum – Stolac, dionica Stari Neum - Bročanac

26.01.2018.

Javna rasprava u postupku izdavanja okolišne dozvole za izgradnju Obilaznice Goražda

28.12.2017.

2. Općina Bugojno – web stranica

<http://www.opcina-bugojno.ba/ba/stream.php?sta=3&pid=53&kat=17> - 07.02.2018.

JP Ceste Federacije BiH | Općina Bugojno - Press | www.opcina-bugojno.ba/ba/stream.php?sta=3&pid=53&kat=17

JP Ceste Federacije BiH | Početna strana | Katastr... | http://www.zajko-gis...

Bugojno

OPĆINA BUGOJNO | OPĆINSKA UPRAVA | USTANOVE I ORGANIZACIJE | PRIMJEDBE I ŽALBE | LJUDSKI RESURSI | PROJEKTI U TOKU | POSELOVNOST I RADU SV | BUĐET OPĆINE | SLUŽBENE NOVINE

Press

POZIV NA JAVNU RASPRAVU

7.2.2018.

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim uslojima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Bugojno i naselja koja gravitiraju području namjeravane rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, da uzmu učešće u javnoj raspravi.

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim uslojima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas

koja će se održati u Bugojnu, u prostorijama općine Bugojno (sala na petom spratu) 26.2.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://govt.ba/ba/aktualnost/modernizacija-magistralnih-cesta-36> i na web stranici općine Bugojno.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 26.2.2018. putem e-mail adrese: pim@jpcfih.ba.

Dnevni red:

1. Presentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim uslojima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Arhiva novosti

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Feb 2018

ZAPISNIK sa Javne rasprave na nacrt Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas

održane 26.02.2018. godine u Bugojnu u 12.00h u prostorijama Općine Bugojno

Javna rasprava na nacrt Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas održana je s ciljem upoznavanja javnosti s nacrtom navedenog dokumenta.

Javna rasprava je organizirana od strane investitora, JP Ceste Federacije BiH, a ispred investitora sudjelovali su: Behudin Strojil – voditelj projekta, Selma Ljubijankić – član tima za socijalni aspekt Projekta i Haris Zejnić – asistent za monitoring okolišnih uslova Projekta.

Spisak svih prisutnih dat je u prilogu ovog zapisnika.

Zapisnik vodi: Haris Zejnić

Prezentacija i rasprave:

- **Selma Ljubijankić** je ispred investitora JP Ceste Federacije BiH pozdravila sve prisutne i predstavila predstavnike Investitora, te dala kratki uvod o Programu modernizacije i dokumentu.
- **Haris Zejnić** je prezentovao sam dokument, te upoznao sve prisutne sa nacrtom Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas sa ciljevima izrade, mjerama ublažavanja svih identificiranih potencijalnih okolišnih i društvenih uticaja, monitoring planom, objavom informacija, mehanizmom za pritužbe, zahtjevima za početak radova i ostalim relevantnim informacijama iz dokumenta. Istaknuo je da se ovdje radi o nacrtu dokumenta i da će svi relevantni komentari s javne rasprave biti implementirani u finalni dokument. Također je naglašeno da je dokument revidiran od strane stručnog tima Svjetske banke, a po usvajanju će postati obavezujući dokument za ugovorene strane u samoj implementaciji projekta.
- Voditelj projekta, **Behudin Strojil**, je ukratko predstavio sam projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, opisao obim i tok radova. Daje projekat na uvid, te objašnjava prisutnim dispozicione elemente mosta, karakteristične profile objekta, tehnologiju izvođenja, sistem odvodnje itd.
- Uslijedila je javna rasprava na dokument:

- **Faris Brkić**, izražava mišljenje da bi se mogla ostvariti ušteda od oko 20% da se zadrži postojeći raster mosta, da se rasponske konstrukcija skрати za 17m na 44 metra. Vezano za privremenu obilaznicu mišljenja je da bi jedan dio bio pogođen plavljenjem na istoj, te je mišljenja da bi se trebale koristiti druge varijante. Postavlja upit vezano da li se most nalazi na istoj koti.
- **Behudin Strojil**, ističe da je trenutni most izgrađen gerberovim sistemom koji je dosta loš, a novi predstavlja integralnu konstrukciju bez prekida, te bi predloženo rješenje bilo dobro u slučaju da se premoštava prepreka bez vode. Naglašava da je ovaj hidraulični profil povoljniji od prethodnog, a izvođač radova je dužan održavati obilaznicu u toku radova od 6 mjeseci. Most se nalazi na istoj koti. Predviđa početak radova krajem marta.
- **Antunović Zdenko**, savjetnik federalnog ministra prostornog uređenja, zahvaljuje se općini Bugojno i JP Cestama na projektu jer su promptno reagirale na zahtjeve lokalne zajednice, te ističe da će ovaj projekat puno značiti za općinu Bugojno. Mišljenja je da ovaj projekat predstavlja svojevrsni početak realizacije obilaznice. Dodaje opasku, da bi naziv rehabilitacija iz naslova dokumenta trebalo zamijeniti terminom rekonstrukcija, jer rehabilitacija predstavlja vraćanje u prijašnje stanje objekta.
- **Selma Ljubijankić**: Naziv rehabilitacija je ušao u plan nabavki kao takav, te smo iz tog razloga nastavili koristiti taj termin iako se radi o rekonstrukciji, te bi taj termin bio adekvatan.
- **Boris Jokić**, Udruženje Ekoelement: Ko je zadužen za monitoring, kome se podnose izvještaji, te postavlja upit vezano za separatore otpadnih voda, koji je sistem rada.
- **Haris Zejnić** navodi da je nadzor nad radovima zadužen za implementaciju monitoring plana, a **Behudin Strojil** dodaje da nadzorni organ predstavlja skupinu inženjera koji će vršiti monitoring, a najvažnije za lokalnu zajednicu je da postoje najmanje tri adrese na koje se mogu izraziti neki vid opravdane pritužbe. Vezano za odvodnju otpadnih voda navodi da je predviđen zatvoreni sistem odvodnje sa mosta sa ugradnjom separatora masti i ulja koji će odvoditi nečistoće i masnoće sa objekta.
- **Edina Ćatić**, predsjednica mjesne zajednice Vrbas I: Zainteresirana za obilaznicu kuda će se obavljati saobraćaj u toku izvođenja radova? Da li će ulica Trzići I ostati magistralna cesta ili će postati lokalna cesta? Smatra da bi se cesta koja se planira koristiti kao obilaznica trebala vratiti u prvobitno stanje nakon završetka radova.
- **Behudin Strojil**: Ostaće i dalje magistralna cesta M16.4. Navodi da će se napraviti početne snimke svih saobraćajnica koje se planiraju koristiti kao privremene

obilaznice, te će se sve popraviti ukoliko dođe do nekih oštećenja. Prisutnima je predstavio trasu planirane privremene obilaznice kroz mjesnu zajednicu Vrbas I.

- **Dževad Hadžić:** Smatra da nije usklađeno sa urbanističkim planom Bugojna, jer trenutno postoji benzinska pumpa u izgradnji. Ukazuje na to da se sagleda širina izlaza sa mosta.
- **Behudin Strojil:** Most se uklapa u niveletu ceste, te neće biti takvih problema. Bilo kakav priključak na magistralnu cestu mora imati odobrenje od JP Cesta FBiH.
- **Hasan Ajkunić,** načelnik općine Bugojno: Zahvalju predstavnicima JP Cesta FBiH i ostalim učesnicima na odazivu, smatra projekat izuzetno važnim i potrebnim za lokalnu zajednicu, te dodaje da je samo potrebno biti obazriv u blizini kuća koje su neposredno uz most, da se ispoštuje sa prilazima.
- **Bakir Mešić,** postavlja upit da li će biti prekida u vodosnabdijevanju za vrijeme radova.
- **Behudin Strojil:** Sve instalacije dobiće nove i modernije nosače, te neće biti prekida u vodosnabdijevanju.
- **Musić Nurfet,** lokalni poduzetnik: Smatra je potrebno da JP Ceste omoguće lokalnom teretnom saobraćaju da se kreće predviđenom privremenom obilaznicom kroz mjesnu zajednicu Vrbas I.
- **Behudin Strojil:** Prethodna izjava ide u prilog da se izgradi privremena obilaznica preko isprojektovane obilaznice koja bi omogućila komunikaciju i teretnom saobraćaju, te smatra da je primjedba na mjestu. Dodaje da je varijanta obilaznice kroz mjesnu zajednicu Vrbas I neuslovna za teretni saobraćaj.
- **Faris Brkić:** Skreće pažnju da se horizontalna krivina prilagodi uslovima na cesti, da ispunjava minimalne radijuse.
- **Behudin Strojil:** Pri projektovanju prvo se saobraćajni dio projekta uradi na osnovu koje se formira konstrukcija, tako da je taj dio prošao sve revizije te je urađen adekvatno.

Javna rasprava je završila u 13.15 sati.

Fotografije sudionika Javne rasprave u Bugojnu (prostorije Općine Bugojno)

Spisak učesnika na Javnoj raspravi

Javna rasprava o Planu upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rehabilitacije mosta preko rijeke Vrbas, Bugojno, 26. februar 2018.g.

LISTA SUDIONIKA / LIST OF PARTICIPANTS

R.b. No.	Ime i prezime / Name and surname	Institucija/Institution	Tel.	E-mail	Potpis/Signature
1	Muhamed Jurić	POSREDOVAČI ZA UPOSREDOVANJE	030 251 619		
2	Mohamed YAHMED	SL. ZA FINANCIRANJE I U.S. NADZOR	030-251-722	financiranje@posrednici.ba	
3	ADNA ZARALOVIC	OPĆINSKI VIJEĆNIK	061/145-114	adna.zaralovic@gmail.com	
4	EDINA ČARĐEVIĆ	MZ VRBAS 1	061 307 293		
5	Mirsad Mešić		067 147 767	mirsad.measic@bhtm.ba	
6	Bekir Mešić		061 541 564		
7	DR. PETAR MURIC	U.M. BOSTON		um.boston@hotmail.com	
8	EMIR SARAJEVIĆ	JKP ČISTOĆA 4	062/660-340	emir_sarajevic@bhtm.ba	
9	MUSREFF ĐURAKOVIĆ	JKP "VIK"	061/696-535	musreff.durakovic@bhtm.ba	
10	ZORIS JAKIĆ	EKO ELEMENT	061 490 611	zeleni@eko-element.com	
11	Valid Hero		061 659 784		
12	SAHIL GURBERA	ZAMENIK PREDSEDNIKA O.V. BUGOJNO	061/340-000	sahil.gurbera@gmail.com	

JP CESTE
FEDERACIJE BIH

13	HASAN ADILJANIC	OPŠTINA BUDVA	030/509-240	030/509-240		
14	VERZUJIN MELIĆ	IPSON D.O.O. BUDVA	061-326-994	061-326-994	ipson.vz@hotmail.com	
15	ADIS HASIĆ	J.P. ZA SKLAD I P.	061/777-216	061/777-216	ipskldk@gmail.com	
16	AZRO KARATEG	Opština Budva	030/509-240	030/509-240	azrak@opstina-budva.ba	
17	AMIR HADIJEBEGOVIC	OPŠTINA BUDVA	062	062		
18	FANK BILIC	Opština Budva	060	060	bilicfank@gmail.com	
19	ZDENKO KUTUNOVIC	OPŠTINA BUDVA	061-769-631	061-769-631	antonovic.zdenko@gmail.com	
20	STROJIL BEHROVIC	J.P. CESTAR	061-516-656	061-516-656	bstopic@post.hr	
21	SELMA YUSUPIJANVIC	— A —	033/563-019	033/563-019	selma.yusupovic@gmail.com	
22	HARIS TEJNIC	— II —	033/250-382	033/250-382	haris-tejnic@jtc-bih.ba	
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						